

BEŞİNCİ ÇAĞIRIŞ
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
MİLLİ MƏCLİSİNİN
NÖVBƏDƏNKƏNAR
XIII SESSİYASI İCLASININ

PROTOKOLU № 99

Milli Məclisin iclas salonu.
13 iyun 2019-cu il.

İclasa Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin
*Sədri **O.Əsədov** sədrlik etmişdir.*

İclasda Milli Məclisin 107 deputatı iştirak etmişdir.

Qeydiyyat	(saat 12.04 dəq.)
İştirak edir	103
Yetərsay	83

İclasa dəvət olunmuşlar:

İlhamə Qədimova, Azərbaycan Respublikası kənd təsərrüfatı nazirinin müavini.

Mirzə Əliyev, Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyinin sədri.

Nicat Əfəndiyev, Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi Aparatının Hüquq şöbəsinin müdiri vəzifələrini icra edən.

İclasın gündəliyinə aşağıdakı məsələlər daxil idi:

1. “Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə

müvəkkili (ombudsman) haqqında” və “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

2. “Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi deputatının statusu haqqında” və “Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarət haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

3. “Hesablama Palatası haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

4. “Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

5. “Dövlət rüsumu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

6. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (üçüncü oxunuş).

7. “Yol hərəkəti haqqında”, “Milli arxiv fondu haqqında”, “Avtomobil yolları haqqında” və “Mədəniyyət haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

8. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (üçüncü oxunuş).

9. “Qiymətli kağızlar bazarı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında.

10. “Banklar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında.

11. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

12. “Azərbaycan Respublikasının Konsul Nizamnaməsinin təsdiq edilməsi haqqında”, “Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektləri haqqında”, “Dövlət rüsumu haqqında”, “Baytarlıq haqqında”, “Ekoloji təmiz kənd təsərrüfatı haqqında” və “Lisenzialar və icazələr haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

13. Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində və İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

14. “Dövlət rüsumu haqqında” və “Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

15. Aqrar sığorta haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

16. “Sığorta fəaliyyəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

17. “Dövlət rüsumu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan

Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

18. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

19. “Azərbaycan Respublikasının 1996-cı il 17 may tarixli 74-IQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Daxili Nizamnaməsi”ndə, “Büdcə sistemi haqqında”, “Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarət haqqında”, “Banklar haqqında”, “Mühasibat uçotu haqqında” və “Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

20. Azərbaycan Respublikasının Miqrasiya Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

21. “Dövlət rüsumu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

22. “Kredit ittifaqları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

23. “Məhkəmələr və hakimlər haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

24. Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosesual Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

25. Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosesual Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan

Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

26. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Prosesual Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

27. Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il dövlət büdcəsinin icrası haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

28. “Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

29. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

30. Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

31. Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosesual Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

32. Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

33. Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

34. “Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

35. “Bələdiyyələrin statusu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azər-

baycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

36. Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının qanunvericilik təşəbbüsü hüququndan istifadə etməsi qaydası haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

Aşağıdakı məsələlər müzakirə edilmişdir:

Gündəlik haqqında.

Çıxış etmişdir: Oqtay Əsədov

Təklif: Gündəlik qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.04 dəq.)

Lehinə 103

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 1

İştirak edir 104

Nəticə: Qəbul edildi

1. “Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) haqqında” və “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Əli Hüseynli, Tahir Kərimli

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.10 dəq.)
Lehinə	106
Əleyhinə	1
Bitərəf	1
Səs vermədi	1
İştirak edir	109
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.11 dəq.)
Lehinə	108
Əleyhinə	0
Bitərəf	1
Səs vermədi	0
İştirak edir	109
Nəticə: Qəbul edildi	

2. “Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi deputatının statusu haqqında” və “Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarət haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Əli Hüseynli

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.12 dəq.)
Lehinə	106
Əleyhinə	0
Bitərəf	0

Səs vermədi	1
İştirak edir	107
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.13 dəq.)

Lehinə	103
Əleyhinə	0
Bitərəf	1
Səs vermədi	0
İştirak edir	104
Nəticə: Qəbul edildi	

3. “Hesablama Palatası haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Ziyad Səmədzadə

Təklif: Qanun qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.14 dəq.)

Lehinə	105
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	105
Nəticə: Qəbul edildi	

4. “Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Ziyad Səmədzadə

Təklif: Qanun qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.15 dəq.)

Lehinə 103

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 103

Nəticə: Qəbul edildi

5. “Dövlət rüsumu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Ziyad Səmədzadə

Təklif: Qanun qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.16 dəq.)

Lehinə 102

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 1

İştirak edir 103

Nəticə: Qəbul edildi

6. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Hadi Rəcəbli

Təklif: Qanun qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.17 dəq.)

Lehinə 102

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 102

Nəticə: Qəbul edildi

7. “Yol hərəkəti haqqında”, “Milli arxiv fondu haqqında”, “Avtomobil yolları haqqında” və “Mədəniyyət haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Əli Hüseynli

Təklif: Qanun qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.20 dəq.)

Lehinə 101

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 101

Nəticə: Qəbul edildi

8. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Əli Hüseynli

Təklif: Qanun qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 12.21 dəq.)
Lehinə	103
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	103
Nəticə: Qəbul edildi	

9. “Qiyətli kağızlar bazarı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında.

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Ziyad Səmədzadə

Təklif: Qanun qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 12.22 dəq.)
Lehinə	103
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	103
Nəticə: Qəbul edildi	

10. “Banklar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında.

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Ziyad Səmədzadə

Təklif: Qanun qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 12.23 dəq.)
Lehinə	104
Əleyhinə	0

Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	104
Nəticə: Qəbul edildi	

11. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Əli Hüseynli

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 12.25 dəq.)
Lehinə	98
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	98
Nəticə: Qəbul edildi	

12. “Azərbaycan Respublikasının Konsul Nizamnaməsinin təsdiq edilməsi haqqında”, “Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektləri haqqında”, “Dövlət rüsumu haqqında”, “Baytarlıq haqqında”, “Ekoloji təmiz kənd təsərrüfatı haqqında” və “Lisensiyalar və icazələr haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Eldar İbrahimov

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 12.27 dəq.)
Lehinə	104

Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	105
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.28 dəq.)

Lehinə	100
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	100
Nəticə: Qəbul edildi	

13. Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində və İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Əli Hüseynli

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.30 dəq.)

Lehinə	103
Əleyhinə	1
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	104
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.31 dəq.)

Lehinə	99
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	99
Nəticə: Qəbul edildi	

14. “Dövlət rüsumu haqqında” və “Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Ziyad Səmədzadə, İsa Həbibbəyli

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.31 dəq.)

Lehinə	101
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	101
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.37 dəq.)

Lehinə	98
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	98
Nəticə: Qəbul edildi	

15. Aqrar sığorta haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Eldar İbrahimov

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.38 dəq.)

Lehinə 98

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 1

İştirak edir 99

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: Layihənin adı, preambulası, 1–12-ci maddələri qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.51 dəq.)

Lehinə 98

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 98

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 13–21-ci maddələr qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.51 dəq.)

Lehinə 99

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 99

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 12.52 dəq.)
Lehinə	97
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	97
Nəticə: Qəbul edildi	

16. “Sığorta fəaliyyəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Ziyad Səmədzadə

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 12.53 dəq.)
Lehinə	97
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	98
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 12.54 dəq.)
Lehinə	95
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	95
Nəticə: Qəbul edildi	

17. “Dövlət rüsumu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Ziyad Səmədzadə

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.55 dəq.)

Lehinə 92

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 92

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.56 dəq.)

Lehinə 91

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 2

İştirak edir 93

Nəticə: Qəbul edildi

18. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Ziyafət Əsgərov, Ziyad Səmədzadə

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.58 dəq.)

Lehinə	82
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	2
İştirak edir	84
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: Layihə qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.58 dəq.)

Lehinə	94
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	94
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.59 dəq.)

Lehinə	90
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	90
Nəticə: Qəbul edildi	

19. “Azərbaycan Respublikasının 1996-cı il 17 may tarixli 74-IQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Daxili Nizamnaməsi”ndə, “Büdcə sistemi haqqında”, “Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarət haqqında”, “Banklar haqqında”, “Mühasibat uçotu haqqında” və “Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azər-

baycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Ziyafət Əsgərov, Əli Hüseynli

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 13.00 dəq.)

Lehinə 91

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 91

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: Layihənin adı, preambulası, 1–3-cü maddələri qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 13.01 dəq.)

Lehinə 91

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 91

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 4–6-cı maddələr qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 13.02 dəq.)

Lehinə 90

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 90

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.02 dəq.)
Lehinə	84
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	85
Nəticə: Qəbul edildi	

20. Azərbaycan Respublikasının Miqrasiya Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Ziyafət Əsgərov, Əli Hüseynli, Ziyad Səmədzadə

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.09 dəq.)
Lehinə	96
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	96
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: Layihə qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.10 dəq.)
Lehinə	96
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	96
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.11 dəq.)
Lehinə	96
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	96
Nəticə: Qəbul edildi	

21. “Dövlət rüsumu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Ziyafət Əsgərov, Ziyad Səmədzadə

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.13 dəq.)
Lehinə	94
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	94
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: Layihə qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.13 dəq.)
Lehinə	94
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	94
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.14 dəq.)
Lehinə	92
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	92
Nəticə: Qəbul edildi	

22. “Kredit ittifaqları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Ziyafət Əsgərov, Ziyad Səmədzadə

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.15 dəq.)
Lehinə	95
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	95
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: Layihə qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.16 dəq.)
Lehinə	91
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	91
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 13.17 dəq.)
Lehinə	94
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	94
Nəticə: Qəbul edildi	

23. “Məhkəmələr və hakimlər haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Ziyafət Əsgərov, Əli Hüseynli, Tahir Kərimli, Qüdrət Həsənzadə, Rəşad Mahmudov, Əhliman Əmiraslanov

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 13.46 dəq.)
Lehinə	93
Əleyhinə	1
Bitərəf	2
Səs vermədi	0
İştirak edir	96
Nəticə: Qəbul edildi	

24. Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosesual Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

Çıxış etmişdir: Oqtay Əsədov

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 13.47 dəq.)
Lehinə	92
Əleyhinə	1
Bitərəf	2
Səs vermədi	0
İştirak edir	95
Nəticə: Qəbul edildi	

25. Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosesual Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

Çıxış etmişdir: Oqtay Əsədov

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 13.47 dəq.)
Lehinə	92
Əleyhinə	0
Bitərəf	2
Səs vermədi	2
İştirak edir	96
Nəticə: Qəbul edildi	

26. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Prosesual Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

Çıxış etmişdir: Oqtay Əsədov

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 13.48 dəq.)
Lehinə	96

Əleyhinə	1
Bitərəf	2
Səs vermədi	0
İştirak edir	99
Nəticə: Qəbul edildi	

Azərbaycan Respublikası
Milli Məclisinin Sədri

O.ƏSƏDOV

MİLLİ MƏCLİSİN İCLASI

13 iyun 2019-cu il. Saat 12.

*Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Sədri
Oqtay Əsədov sədrlik edir*

Sədrlik edən. Xoş gördük, hörmətli millət vəkilləri, hörmətli media nümayəndələri! Milli Məclisin 2019-cu il növbədənənar sessiyasını açıq elan edirəm.

(Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni səslənir.)

Çox sağ olun.

Hörmətli millət vəkilləri, xahiş edirəm, qeydiyyatdan keçək.

Qeydiyyat	(saat 12.04 dəq.)
İştirak edir	103
Yetərsay	83

Çox sağ olun, yetərsay var, iclasımıza başlaya bilərik.

Hörmətli millət vəkilləri, iyunun 13–14-də keçirilən iclasın gündəliyi sizə paylanılıb. Gündəlikdə 36 məsələ var. Xahiş edirəm, gündəliyə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.04 dəq.)
Lehinə	103
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	104
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, gündəlik təsdiq edildi.

Gündəliyin birinci məsələsi Konstitusiyaya qanundur. Xahiş edirəm, bir az diqqətli olaq. “Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) haqqında” və “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə, ikinci oxunuş. Buyurun, Əli Hüseynli.

Ə.Hüseynli, *Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri*.

Çox sağ olun, hörmətli cənab Sədr. Birinci oxunuşda da məlumat vermişdim, bu qanun layihələri uyğunlaşdırma xarakterlidir, “Azərbaycan Respublikası Mili Məclisinin Daxili Nizamnaməsi”ndə dəyişiklik edilməsi haqqında” Qanunun icrasından irəli gəlir. Yəni “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Qanunda və “Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) haqqında” Qanunda öz əksini tapır. Yeganə bir məlumatı qeyd etmək istəyirəm. Belə bir sual olmuşdu ki, bu dövr ərzində İnsan hüquqları üzrə müvəkkilin verdiyi hansı təkliflər olub. Məlumat üçün deyə bilərəm ki, təxminən 2004-cü ildən başlayaraq indiyədək İnsan hüquqları üzrə müvəkkilin 25 təklifi, yəni qanunlara əlavələr, dəyişikliklər, o cümlədən bir sıra qanunların qəbul olunması ilə bağlı təklifləri Milli Məclisdə qəbul olunub. Səsə qoyulmasını

və həmkarlarımdan diqqətli olmağı xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Tahir Kərimli.

T.Kərimli. Təşəkkür edirəm. Hörmətli Sədr, hörmətli deputatlar, bu təklifə mən də səs verəcəyəm. Amma bu təklifi inkişaf etdirmək barədə mənim də təklifim var. Belə ki, 1.8-ci maddəyə olan dəyişikliyə görə, Müvəkkil Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə insan hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi məqsədi ilə qanunların qəbul edilməsinə, ləğv edilməsinə və ya qanunlarda dəyişikliklər edilməsinə dair təkliflər verə bilər. Müvəkkil Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə amnistiya elan edilməsi barədə təklif verə bilər.

Bununla bağlı mənim fikrim ondan ibarətdir ki, müvəkkilin bu cür təkliflər verməsinə xüsusi qeyd eləməyə qalsa, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 57-ci maddəsinə əsasən müraciət hüququ var. Sonra, ümumiyyətlə, vətəndaşların ərizə, şikayət, müraciətlərinə baxılması barədə xüsusi qanun var. Orada bütün vətəndaşların belə bir təklif vermək hüququ təsbit olunub. Yəni biz bilirik ki, hərbi qulluqçuların kollektiv müraciət etmək hüququ istisna olmaqla, bütün vətəndaşlar eyni hüquqları daşıyırlar. Bəs burada fərq nədən ibarət oldu? Biz bilirik ki, Konstitusiyanın 96-cı maddəsi də, eyni zamanda, qanunvericilik təşəbbüsü olan subyektləri sıralayır və orada müvəkkilin adı yoxdur. Yəni onun verdiyi təkliflərin məcburi baxılması mexanizmi yoxdur.

Bu zaman belə bir fikir səslənir ki, ombudsman institutu xüsusi nüfuza malikdir, xüsusi statusu var, ona görə bunun etdiyi təkliflər daha yaxşı qəbul oluna bilər. Ancaq birincisi, nüfuz məsələsinə gəldikdə biz bilirik ki, keçən il ombudsman amnistiya aktı təklif eləmişdi, amma bu, müzakirə olunmadı.

İkincisi, hər hansı bir nüfuz statusla, normativ qaydada, norma ilə müəyyən olunmalıdır. Yəni ki, nüfuz dediyim kimi, müəyyən olunmalıdır.

Sözümə bununla yekun vurmaq istəyirəm ki, ombudsmanın qanunvericilik təşəbbüsü olmadığına görə və bunu yalnız Konstitusiyada dəyişikliklər, referendum yoluyla etmək mümkündür. Bu mümkün olmadığına, eyni zamanda, adi vətəndaşlar deyil, adi vətəndaşların hüquqlarını müdafiə edən və heç bir dövlət orqanına tabe olmayan xüsusi bir institut olduğuna görə müvəkkilə belə bir hüquq verək ki, qanunvericilik orqanı olmasa da, heç olmasa, qanunvericilik təşəbbüsü olan orqan ombudsmanın təkliflərini məcburi qaydada müzakirəyə qəbul etsin. Heç olmasa, bilinsin ki, bu, rədd olunmayacaq, mütləq müzakirəyə qəbul olunacaq. Mən bunu aralıq bir forma kimi düşünürəm. Qanunvericilik təşəbbüsü yoxdursa da, vətəndaşlardan fərqli olaraq məcburi qaydada bura bir bənd əlavə edək ki, qanunvericilik təşəbbüsü orqanı. Bir az konkret olmaq üçün deyim ki, burada “Milli Məclis” sözü var, o cümlədən Prezidentə, başqalarına da müraciət edə bilər. Milli Məclisin plenar iclası birbaşa baxışa, qanunvericilik qaydasında deyil, sədrin göndərişi ilə həmin təklifi müvafiq komitələrdə qəbul edib müzakirə edə və ona uyğun da sonradan hərəkətlər edə bilər. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun. Başqa bir təklif yoxdur ki? Əli müəllim, xahiş edirəm, bu məsələyə ikinci oxunuşa qədər bir yerdə baxarsınız. Əgər başqa təklif yoxdursa, bu, ikinci oxunuşdur, xahiş edirəm, ilk növbədə qanun layihəsinə əsas kimi münasibət bildirək.

Əleyhinə	1
Bitərəf	1
Səs vermədi	1
İştirak edir	109
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, əsas kimi qəbul edildi.

İndi qanun layihəsinə ikinci oxunuşda münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.11 dəq.)
Lehinə	108
Əleyhinə	0
Bitərəf	1
Səs vermədi	0
İştirak edir	109
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Hörmətli millət vəkili, ümumiyyətlə, bugünkü gündəlikdə 16 ikinci, 6 üçüncü, 11 birinci oxunuş var. Ona görə işimiz, yəqin, iki günlük olacaq.

Gündəliyin ikinci məsələsi. “Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi deputatının statusu haqqında”, “Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarət haqqında” qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə. Bu da ikinci oxunuşdur. Buyursun Əli Hüseynli.

Ə.Hüseynli. Çox sağ olun. Hörmətli həmkarlar, bu layihələr də uyğunlaşdırma xarakterlidir və həm “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Qanuna, həm də Milli Məclisin Daxili Nizamnaməsinə 2018-ci ildə etdiyimiz dəyişikliklərin icrası ilə əlaqədardır. Səsə qoyulmasını xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Xahiş edirəm, qanun layihəsinin əsas kimi qəbul edilməsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.12 dəq.)
Lehinə	106
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	107
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.
İkinci oxunuşda qanun layihəsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.13 dəq.)
Lehinə	103
Əleyhinə	0
Bitərəf	1
Səs vermədi	0
İştirak edir	104
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Gündəliyin üçüncü məsələsi “Hesablama Palatası haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir. Bu da üçüncü oxunuşdur. Buyursun Ziyad Səmədzadə.

Z.Səmədzadə, *Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri.*

Hörmətli cənab Sədr, hörmətli millət vəkili, qanun layihəsi “Büdcə sistemi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 30 noyabr tarixli Qanununa

uyğunlaşdırma məqsədi ilə hazırlanmışdır. Dəyişikliklər təklif edilməmişdir. Millət vəkillərindən xahiş edirəm ki, qanun layihəsinə müsbət münasibət bildirsinlər.

Sədrlik edən. Xahiş edirəm, qanun layihəsinə üçüncü oxunuşda münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.14 dəq.)
Lehinə	105
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	105
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Gündəliyin dördüncü məsələsi “Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədədir. Bu da üçüncü oxunuşdur. Buyurun, Ziyad Səmədzadə.

Z.Səmədzadə. Hörmətli cənab Sədr, hörmətli millət vəkilləri. Qanun layihəsi “Büdcə sistemi haqqında” adını çəkdiyim Qanuna və “Dövlət borcu haqqında” Qanuna uyğunlaşdırma məqsədi ilə hazırlanmışdır. Həmin qanunlarla dövlət zəmanəti üzrə borc öhdəliklərinin yerinə yetirilməsini təmin etmək üçün “Büdcə sistemi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa müvafiq olaraq yaradılan məqsədli büdcə fondunun adı “Dövlət borcu və zəmanəti üzrə öhdəliklərin Təminat Fondu” kimi müəyyən edilmişdir. Dəyişikliklər təklif edilmədiyinə görə, millət vəkillərindən bu qanun layihəsinə də səs vermələrini xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Xahiş edirəm, qanun

layihəsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.15 dəq.)
Lehinə	103
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	103
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Gündəliyin beşinci məsələsi “Dövlət rüsumu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədədir. Ziyad Səmədzadə.

Z.Səmədzadə. Hörmətli cənab Sədr, hörmətli millət vəkilləri, bu qanun layihəsi birinci oxunuşda ətraflı müzakirə olunmuşdur. Xatırlatmaq istərdim ki, qanun layihəsi Azərbaycan vətəndaşlarına fərqli giriş vizaları tətbiq edən ölkələrin fərqləndirilməsinə, eyni zamanda, Azərbaycana giriş üçün tətbiq olunan vizaya görə rüsumun həmin ölkədə tətbiq olunan rüsumlara uyğunlaşdırılmasına xidmət edəcəkdir. Təkliflər daxil olmamışdır, ona görə də millət vəkillərindən bu qanun layihəsinə səs vermələrini xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun. Gündəliyin beşinci məsələsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.16 dəq.)
Lehinə	102
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	103
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Altıncı məsələ. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi barədə. Buyursun Hadi Rəcəbli.

H.Rəcəbli, *Milli Məclisin Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri*.

Hörmətli Oqtay müəllim, bu, Əmək Məcəlləsinin 221-ci maddəsinə edilən kiçik dəyişiklikdir. Bu dəyişiklik artıq üçüncü oxunuşda müzakirə olunur və deputat həmkarlarımı buna səs verməyə çağırıram. Heç bir fikir, əlavə və təklif olmayıb.

Sədrlik edən. Sağ olun. Xahiş edirəm, qanun layihəsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.17 dəq.)
Lehinə	102
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	102
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Gündəliyin yeddinci məsələsi. “Yol hərəkəti haqqında”, “Milli arxiv fondu haqqında”, “Avtomobil yolları haqqında” və “Mədəniyyət haqqında” Azərbaycan Respublikası qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə. Buyurun, Əli Hüseynli.

Ə.Hüseynli. Çox sağ olun. Hörmətli həmkarlar, müzakirə zamanı qeyd etmişdik ki, “Tarix və mədəniyyət abidələrinin qorunması haqqında” Qanunun tətbiqindən və icrasından irəli gələrək, adıçəkilən qanunlara əlavələr və

dəyişikliklər edilir. Daha dəqiqi, bu qanunlar “Tarix və mədəniyyət abidələrinin qorunması haqqında” Qanuna uyğunlaşdırılır.

Əsas etibarını ilə təklif olunan dəyişikliklər yol hərəkətinin müvəqqəti məhdudlaşdırılması və qadağan edilməsi ilə bağlı müddəalardır. Çünki adıçəkilən qanunda konkret göstərilib ki, hansı hallarda qadağan oluna bilər. Nəqliyyat vasitələrinin hərəkəti tarix və mədəniyyət abidələrinin qorunması üçün təhlükə yaratdıqda, bu halda “Yol hərəkəti haqqında” Qanuna əlavə olunur.

Eyni zamanda, müzakirələr zamanı təklif olunmuşdu ki, cinayətkarın, cinayətkar qrupun həbsi, zərərsizləşdirilməsi ilə bağlı əməliyyatlar keçirilərkən də yolların məhdudlaşdırılması məsələsi əlavə edilsin. Həmin Qanunun 12-ci maddəsinin üçüncü bəndində belə bir müddəə var: “Yol hərəkətinin təhlükəsizliyi, insanların həyatı və ya əmlakı üçün təhlükə yarandıqda”. Bu halda da məhdudlaşdırıla və qadağan edilə bilər. Həmkarlarımdan səs verməyi xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Başqa təklif yoxdursa, qanun layihəsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.20 dəq.)
Lehinə	101
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	101
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Gündəliyin səkkizinci məsələsi. Azərbaycan Respubli-

kasının İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi barədə. Buyurun, Əli Hüseynli.

Ə.Hüseynli. Çox sağ olun. İnzibati Xətalər Məcəlləsinin aviasiya təhlükəsizliyinin təmin edilməsi qaydalarının pozulması maddəsinə yeni bir bənd, 295.6-cı bənd təklif olunur. Dispozisiya və sanksiyalarla bağlı heç bir təklif daxil olmamışdır. Səsə qoyulmasını xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Xahiş edirəm, layihəyə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.21 dəq.)
Lehinə	103
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	103
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Növbəti, 9-cu məsələ – “Qiyətli kağızlar bazarı haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə. Buyursun Ziyad Səmədzadə.

Z.Səmədzadə. Hörmətli cənab Sədr, hörmətli millət vəkilləri. Qanun layihəsi Mərkəzi depozitarın xidmət haqlarının müəyyən edilməsi sahəsində qurumların səlahiyyətlərini dəqiqləşdirir. Təklif olunan qaydaya görə, bu haqlar Mərkəzi depozitarın müşahidə şurasının təklifləri əsasında maliyyə bazarlarına nəzarət orqanı tərəfindən və müvafiq icra hakimiyyəti orqanı ilə razılaşdırmaqla müəyyən ediləcəkdir.

Qeyd etmək lazımdır ki, Mərkəzi depozitar maliyyə bazarlarına nəzarət orqanının təsis etdiyi qeyri-kommersiya hüquqi şəxsdir. Millət vəkillərindən bu dəyişikliklərə müs-

bət münasibət bildirmələrini xahiş edərdim.

Sədrlik edən. Xahiş edirəm, gündəliyin 9-cu məsələsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.22 dəq.)
Lehinə	103
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	103
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Gündəliyin 10-cu məsələsi. “Banklar haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi haqqında. Kiçik dəyişiklikdir, uyğunlaşdırma xarakterlidir. Buyursun Ziyad Səmədzadə.

Z.Səmədzadə. Hörmətli cənab Sədr, hörmətli millət vəkilləri. Qanun layihəsi maliyyə bazarlarına nəzarət orqanına ödənilən haqların xarici bankların yerli filiallarına da şamil olunmasını nəzərdə tutur. Qeyd etmək lazımdır ki, xarici bankların yerli filialları ölkə ərazisində Azərbaycan Respublikasının qanunlarına uyğun olaraq fəaliyyət göstərir və ölkənin maliyyə bazarlarına nəzarət sektoru onları da əhatə edir. Millət vəkillərindən bu dəyişikliklərə də müsbət münasibət bildirmələrini xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Xahiş edirəm, qanun layihəsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.23 dəq.)
Lehinə	104
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Gündəliyin 11-ci məsələsi Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsidir. Bu, birinci oxunuşdur. Buyursun Əli Hüseynli.

Ə.Hüseynli. Çox sağ olun. Hörmətli həmkarlar, İnzibati Xətalər Məcəlləsində təklif olunan bu dəyişiklik hörmətli Ziyad müəllimin bir qədər öncə verdiyi məlumatla – “Banklar haqqında” Qanuna edilən dəyişikliklərlə birbaşa bağlıdır. Çünki maliyyə bazarlarına nəzarət orqanına haqların ödənilməməsi ilə bağlı maddədə həm dispoziya genişləndirilir, eyni zamanda, sanksiyalar nəzərdə tutulur. Vəzifəli şəxslər 1000 manat, hüquqi şəxslər 3000 manat məbləğində cərimə edilir. Beləliklə, maliyyə bazarlarına nəzarət orqanına haqların ödənilməməsinə görə bundan sonra inzibati cərimə növündə inzibati tənbeh tətbiq olunacaqdır. Səsə qoyulmasını xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Başqa təklif yoxdursa, xahiş edirəm, münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.25 dəq.)
Lehinə	98
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	98
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Gündəliyin 12-ci məsələsindən 22-ci məsələsinə kimi ikinci oxunuşlardır. Gündəliyin 12-ci məsələsi. “Azərbaycan Respublikasının Konsulluq Nizamnaməsinin təsdiq edilməsi haqqında”, “Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektləri haqqında”, “Dövlət rüsumu haqqında”, “Baytarlıq haqqında”, “Ekoloji təmiz kənd təsərrüfatı haqqında” və “Lisenzialar və icazələr haqqında” qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə. Buyursun Eldar İbrahimov. İkinci oxunuşdur.

E.İbrahimov, *Milli Məclisin Aqrar siyasət komitəsinin sədri*.

Çox sağ olun. Hörmətli cənab Sədr, hörmətli deputat həmkarlarım. Bildirirəm ki, ikinci oxunuşda diqqətinizə təqdim olunan “Azərbaycan Respublikasının Konsulluq Nizamnaməsinin təsdiq edilməsi haqqında”, “Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektləri haqqında”, “Dövlət rüsumu haqqında”, “Baytarlıq haqqında”, “Ekoloji təmiz kənd təsərrüfatı haqqında” və “Lisenzialar və icazələr haqqında” qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi birinci oxunuşda müzakirə edilərkən ona hər hansı bir əlavənin edilməsi barədə təklif daxil olmamışdır. Xatırladıram ki, həmin layihələr “Baytarlıq haqqında” Qanunda nəzərdə tutulan dəyişikliklər dövlət baytarlıq xidməti ilə dövlət baytarlıq nəzarətinin bir-birindən fərqləndirilməsini və onların sərhədlərinin dəqiq müəyyən edilməsini əhatə edir. Düzəlişlər, eyni zamanda, əhalinin heyvan mənşəli sağlam qida məhsulları ilə təmin olunması üçün, bu məhsulların istehsalından istehlakına kimi bütün mərhələlərində ona dövlət nəzarətinin təşkilini əhatə edəcəkdir.

“Ekoloji təmiz kənd təsərrüfatı haqqında” Qanunda və digər adları yuxarıda sadalanan qanunlarda nəzərdə tutu-

lan dəyişiklik də “Baytarlıq haqqında” Qanuna təklif olunan dəyişikliklə əlaqədardır və dəqiqləşdirmə xarakteri daşıyır. Hörmətli həmkarlarımdan xahiş edərdim bu qanun layihəsinə səs versinlər.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Başqa təklif yoxdursa, xahiş edirəm, ikinci oxunuş olduğu üçün ilk növbədə qanun layihəsinin əsas kimi qəbul olunmasına münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.27 dəq.)
Lehinə	104
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	105
Nəticə: Qəbul edildi	

Qəbul edildi, çox sağ olun.

Hörmətli millət vəkilləri, bu qanun layihəsi 6 maddədən ibarətdir. Bütövlükdə səsə qoyaq, ya maddələrə bölək?

Yerdən. (*Eşidilmir.*)

Sədrlik edən. Onda, xahiş edirəm, qanun layihəsinə ikinci oxunuşda bütövlükdə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.28 dəq.)
Lehinə	100
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	100
Nəticə: Qəbul edildi	

Qəbul edildi, çox sağ olun.

Növbəti, 13-cü məsələ. Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində və İnzibati Xətalər Məcəlləsində

dəyişiklik edilməsi barədə. Buyursun Əli Hüseynli.

Ə.Hüseynli. Hörmətli həmkarlar, Cinayət Məcəlləsində və İnzibati Xətalər Məcəlləsində təklif olunan dəyişikliklər “Dövlət satınalmaları haqqında” Qanunun tələblərindən irəli gəlir, onun icrası ilə bağlıdır. Cinayət Məcəlləsində satınalma prosedurları keçirilmədən dövlət vəsaitlərini xərcləmə və dövlət satınalmaları haqqında qanunvericiliyin pozulmasına görə məsuliyyət, eyni zamanda, İnzibati Xətalər Məcəlləsində də cərimə sanksiyası nəzərdə tutulur.

Müzakirə zamanı belə bir təklif olunmuşdu ki, bu əmələ görə daha ağır cəza nəzərdə tutulsun. Bu məsələ qanunvericilik təşəbbüsü subyektinin diqqətinə çatdırılıb, amma nəzərə alınmamışdır. Bunu da nəzərə almağınızı xahiş edirəm.

Hazırda təklif olunan layihədə cəza sanksiyaları belədir ki, cinayət nəticəsində vurulmuş ziyanın 2 və ya 3 mislinədək miqdarda cərimə edilməklə cəza və eyni zamanda, 2 ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası. Yəni subyektin qeydi elədir ki, bu əmələ uyğun olan kifayət qədər adekvat cəzadır. Həmkarlarımdan səs vermələrini xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Başqa təklif yoxdursa, xahiş edirəm, ikinci oxunuş olduğu üçün ilk növbədə qanun layihəsinin əsas kimi qəbul olunmasına münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.30 dəq.)
Lehinə	103
Əleyhinə	1
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	104
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

İndi isə ikinci oxunuşda bütövlükdə qəbul olunmasına münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.31 dəq.)
Lehinə	99
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	99
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Növbəti, 14-cü məsələ. “Dövlət rüsumu haqqında” və “Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə. Bu da ikinci oxunuşdur. Xahiş edirəm, ikinci oxunuş olduğu üçün ilk növbədə qanun layihəsinin əsas kimi qəbul olunmasına münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.31 dəq.)
Lehinə	101
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	101
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Bu qanun layihəsinə 2 komissiyada baxılıb. Birinci buyursun Ziyad Səmədzadə.

Z.Səmədzadə. Hörmətli cənab Sədr, hörmətli millət vəkilləri! “Dövlət rüsumu haqqında” Qanuna təklif edilən

dəyişiklikliyə əsasən təhsil müəssisələrinin akkreditasiyasının keçirilməsinə görə tutulan dövlət rüsumunun dərəcələri müəyyən olunur. İşin həcmindən asılı olaraq təhsilin pillə və səviyyələri üzrə dövlət rüsumu dərəcələri fərqləndirilmişdir.

Hörmətli Oqtay müəllim, Siz keçən dəfə tapşırıq verdiniz, biz hörmətli İsa müəllimlə birlikdə əlavə araşdırmalar apardıq. Aydın oldu ki, Azərbaycanda tətbiq ediləcək dövlət rüsumlarının səviyyəsi, dərəcələri digər ölkələrdə tətbiq olunan dərəcələrdən əhəmiyyətli dərəcədə aşağıdır. Yəqin bu barədə hörmətli İsa müəllim məlumat verəcəkdir. Ona görə mən millət vəkillərindən bu qanun layihəsinə səs vermələrini xahiş edərdim.

Sədrlik edən. Sağ olun. İsa Həbibbəyli.

İ.Həbibbəyli, *Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin sədri.*

Hörmətli deputat həmkarlarım, ilk növbədə onu qeyd etmək istəyirəm ki, təklif olunan qanun layihəsi özəl təhsil müəssisələrinə aiddir və 5 ildən bir akkreditasiyanın keçirilməsini nəzərdə tutur. Akkreditasiya keçirilməsi isə təhsilin bütün mərhələləri üçün keyfiyyətin təmin edilməsi, şəffaflığa nail olmaq və bir çox hallarda müəssisənin reytinginin müəyyən olunması üçün son dərəcə əhəmiyyətli amillərdən biridir. Belə ki, bir çox inkişaf etmiş ölkələrdə akkreditasiyadan keçməyən, akkreditasiyanı keçmək haqqında zəruri yekun sənədi olmayan təhsil müəssisələri ciddi təhsil müəssisələri kimi qəbul olunmur, hətta onlar ikinci dərəcəli təhsil müəssisələri hesab olunurlar.

Artıq bir neçə ildir ki, bizim ölkəmizdə də akkreditasiyanın rəsmi şəkildə keçirilməsi təmin olunur. Dünya təcrübəsində akkreditasiya keçirən təşkilatların tabeliyində olan akkreditasiya olunan təşkilatları ekspertizadan keçir-

məsi məqbul sayılmır. Ona görə də akkreditasiya keçən təşkilat akkreditasiya keçirmək üçün səlahiyyət qazanmış, sertifikatları olan ekspertləri mütləq kənardan, mütəxəssis qismində dəvət etməlidir. Akkreditasiya isə müəssisənin həcmindən asılı olaraq 1 aydan 3 ayadək, mübahisəli məqamlarda 6 ayadək davam edir. Həmin ekspertlər bu göstərilən müddətlərdə müəssisəni ciddi şəkildə prosedurlara uyğun olaraq ekspertizadan keçirməli, hesabatlar yazmalı, yekun qərarlar qəbul etməli, onların müzakirəsində iştirak etməlidirlər. Bütün bunların hamısı ödənişli əsaslarla həyata keçirilməlidir.

Dünyanın müxtəlif ölkələrində bunun üçün olan rəqəmləri nəzərinizə çatdırıram. Britaniyada 28 mindən 65 min avroya qədər, Almaniya da 30–40 min, Finlandiyada 30–35 min avro arasında. Hətta Ermənistanda 15 min avro. O da bizim təklif etdiyimizdən bir xeyli dərəcədə çoxdur. Sizə təklif olunan layihədə keçən dəfəki müzakirələr zamanı edilmiş 85 təklif nəzərə alınmış, imkan daxilində rüsum dərəcələrinə yenidən baxılmışdır. İndiki halda təqdim olunan rüsum dərəcələri müəssisə üçün və ödənişli qaydada oxuyan tələbə üçün heç bir gərginlik yaratmır. Misal üçün deyim ki, özəl ali məktəblərdə bir tələbənin ödəniş haqqı 3–4 min manat arasındadır. Beləliklə, 5 ildə bir dəfə müəssisə akkreditasiya keçərkən təxminən 1 tələbənin ödənişini təqdim etməli olur. Bağçalarda hamının bildiyi kimi, 1 uşaq üçün 1 ayda minimum 250–300 manat ödəniş edilir. Beləliklə, bağça üçün təklif olunan rəqəm 1 uşağın bir illik təhsil haqqından da aşağıdır. Ona görə təklif olunan rəqəmlər nə təhsil müəssisələri üçün gərginlik yaradır, nə də müəssisəyə ödənişli təhsilin həcmi artırmaq üçün əsas verir. Müəssisənin özü üçün də gərginlik yaratmır. Azərbaycan reallığını tam əks etdirir.

Deyərdim ki, bu akkreditasiya keçirmək üçün minimum məbləğdir. Ona görə də mən hesab edirəm ki, təklif olunan rəqəmlər məqbuldur, təhsilin keyfiyyətini təmin etmək üçün akkreditasiyaların təşkilini həyata keçirməyə əsas verir. Deputat həmkarlarımla gərginliyinə, həyəcanına heç bir əsas yoxdur. Səs verməyi təklif edirəm.

Sədrlik edən. Siz müqayisələr gətirdiniz. Heç olmasa, deyin ki, Rusiyada, Qazaxıstanda, Belarusda bizdən 2 dəfə yarım çoxdur. Ermənistanın adını çəkirsiniz, Rusiya, Qazaxıstan, Belarus qalır kənarda. Xahiş edirəm, qanun layihəsinə ikinci oxunuşda münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.37 dəq.)
Lehinə	98
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	98
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Növbəti 3 məsələ bir zərfdə gəlib. 15-ci, 16-cı və 17-ci məsələlər. 15-ci məsələ. Aqrar sığorta haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə. İkinci oxunuşdur. Xahiş edirəm, ikinci oxunuş olduğu üçün qanun layihəsinə əvvəl əsas kimi münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.38 dəq.)
Lehinə	98
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	99
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, əsas kimi qəbul edildi.

Buyursun Eldar İbrahimov.

E.İbrahimov. Çox sağ olun. Hörmətli cənab Sədr, hörmətli deputat həmkarlarım! İkinci oxunuşda nəzərinizə təqdim olunan Aqrar sığorta haqqında qanun layihəsi Milli Məclisin plenar iclasında birinci oxunuşda və Aqrar siyasət komitəsində ikinci oxunuşda müzakirə edilərkən hörmətli deputat həmkarlarım bu qanunun qəbul edilməsinə böyük ehtiyac olduğunu bildirmişlər. Onlar, eyni zamanda, layihəyə dair bir sıra iradlar bildirmiş, rəy və təkliflər söyləmişlər. Qanun layihəsini dəstəklədiklərinə, dəyərli təklif və iradlarını bildirdiklərinə görə hörmətli deputat həmkarlarıma komitəmizin adından dərin minnətdarlığımı və təşəkkürümü bildirirəm. İrad və təkliflərə Milli Məclisin Aqrar siyasət komitəsinin və Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin ekspert və mütəxəssislərindən təşkil edilmiş işçi qrupunda baxılmış, diqqətlə öyrənilmiş, layihə bu oxunuşa hazırlanarkən, əsasən, nəzərə alınmış və layihənin müəllifləri ilə razılaşdırılaraq ikinci oxunuş üçün təqdim olunub.

Birinci oxunuşdan sonra layihənin 15 maddəsində 30-a qədər dəyişiklik edilmiş, 14 yeni bənd əlavə olunmuşdur. Bundan başqa bəzi maddələrdə redaksiya xarakterli düzəlişlər edilmişdir. Layihəyə edilən əlavə və düzəlişlər sizə paylanmış variantda qara hərflərlə verilmişdir ki, birinci oxunuşla ikinci oxunuş arasındakı fərqləri müqayisə edə bilək.

Müzakirə zamanı hörmətli həmkarlarım Vahid Əhmədovun və Əli Məsimlinin təklifləri nəzərə alınaraq layihənin “Əsas anlayışlar” adlanan 1-ci maddəsində aqrar sığortanın könüllü sığorta kimi həyata keçiriləcəyi bildirilir. Belə ki, yeni redaksiyada 1.1-ci maddədə deyilir: “Aqrar

sığorta sistemi – kənd təsərrüfatı və akvakultura məhsullarının istehsalçısının bu qanun 4.1-ci maddəsi ilə müəyyən edilmiş əmlak mənfəələrinin könüllü sığorta əsasında müdafiəsi sahəsində riskin ötürülməsinə və bölüşdürülməsinə əsaslanan münasibətlər sistemi”dir.

Hörmətli deputat Musa Quliyevin təklifi nəzərə alınaraq “üzv aqrar sığortaçı” söz birləşməsi Azərbaycan dilinə və sözün mahiyyətinə daha uyğun olan “vasitəçi aqrar sığortaçı” ilə əvəz edilmişdir.

Hörmətli deputatlar, bildiyiniz kimi, Ələt azad iqtisadi zonası xüsusi qaydada yaradılan və fəaliyyət göstərən ərazidir. Burada tətbiq ediləcək qaydalar ölkənin digər yerlərindən fərqlidir. Bu zonada bir sıra sahələrdə, o cümlədən sığortanın stimullaşdırılması sahəsində də münasibətləri tənzimləyən məcburi xarakterli daxili qaydalar qəbul ediləcəkdir. Bununla əlaqədar bir müddət əvvəl çoxlu sayda qanunlara müvafiq dəyişikliklər edilmişdir. Odur ki, qanun layihəsinin 2-ci maddəsinə aşağıdakı məzmununda 2.2-ci bənd əlavə edilmişdir. “Ələt iqtisadi zonasında aqrar sığorta sahəsində münasibətlər “Ələt azad iqtisadi zonası haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə uyğun olaraq tənzimlənir”.

Qeyd etmək istəyirəm ki, hörmətli həmkarlarımdan Valeh Ələsgərov, deputatlardan Eldar Quliyev, Novruzəli Aslanov və Tahir Mirkişili aqrar sığortanın tətbiqinin genişləndirilməsi üçün maarifləndirmə və məlumatlandırma işinin təşkil edilməsinin, habelə stimullaşdırıcı tədbirlərin həyata keçirilməsinin vacibliyini xüsusi qeyd etmişlər. Bu məsələlər “Aqrar sığorta sahəsində dövlətin vəzifələri” adlanan 3-cü maddəyə əlavə edilmiş 4 yeni bənddə öz əksini tapmışdır. Bunlar bu sahədə dövlət siyasətinin istiqamətlərini müəyyən etmək və normativ

hüquqi aktlar qəbul etmək, stimullaşdırıcı tədbirlər həyata keçirmək, maarifləndirmə və məlumatlandırma işini təşkil etmək və beynəlxalq əməkdaşlığı dəstəkləməkdir.

“Aqrar sığortanın predmeti” adlanan 4-cü maddəyə bir sıra əlavələr, o cümlədən çoxillik əkmələr, onların məhsulu, kənd təsərrüfatı məqsədi ilə yetişdirilən heyvanlar və həmçinin hörmətli deputat Musa Quliyevin təklifi nəzərə alınaraq, akvakultura məhsulu daxil edilmişdir. Həmçinin “Əsas anlayışlar”da 1.1.8-ci maddədə aşağıdakı məzmununda akvakultura məhsulunun anlayışı əlavə edilmişdir. “Akvakultura məhsulu – akvakultura yolu ilə balıq və digər su bioresurslarından əldə olunmuş, emal edilmiş və istehlaka yönəldilən akvakultura obyektləri”dir. Onu da bildirirəm ki, Qanunun 4.1-ci maddəsində sadalanan aqrar sığortanın predmetlərinin tərkibi 4.2-ci maddəyə əsasən müvafiq icra hakimiyyət orqanının müəyyən etdiyi orqan, yəni hər hansı bir qurum tərəfindən müəyyən ediləcəkdir.

4.3-cü maddədə də müəyyən dəqiqləşmə aparılaraq bəzi əlavələr edilmişdir. Burada göstərilir ki, istehsalı, emalı, idxalı və dövriyyəsi qadağan edilən kənd təsərrüfatı məhsulları, habelə karantin və məhdudiyət təbirləri tətbiq edilən ərazidəki və ya xəstə kənd təsərrüfatı heyvanları və akvakultura məhsulları aqrar sığortanın predmeti ola bilməz. Bu tələbə riayət olunması qaydası sığorta qaydaları ilə müəyyən edilir.

5-ci maddədə kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarının aqrar sığorta predmetləri üzrə sığorta riskləri sırasına bitki xəstəlikləri və zərərvericilər əlavə edilmişdir. Eyni zamanda, bu maddəyə yeni əlavə edilmiş 5.2-ci bənddə bildirilir ki, aqrar sığortalının sığorta hadisəsinin baş verməsinə yönəldilmiş qəsdən etdiyi qanunazidd hərəkətləri aqrar sığortanın riski ola bilməz.

Hörmətli millət vəkili Əli Məsimli bildirmişdir ki, real həyatda sığortaçı ödəməli olduğu pul məbləğini ödəməmək üçün risklərlə əlaqədar müxtəlif bəhanələr gətirir. Odur ki, layihəyə yeni əlavə edilən 5.3-cü bənddə göstərilir ki, bu Qanunun 5.1-ci maddəsində sadalanan aqrar sığorta üzrə təminat verilən risklərin tərkibi müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan, hər hansı qurum tərəfindən müəyyən edilir. Yəni bu risklərin tərkibi gələcəkdə qəbul ediləcək qaydalarda elə dəqiqliklə göstəriləcəkdir ki, sığortalıya ödənilməli olan məbləğin ödənilməsində neqativ hallara yol verilməsin.

Aqrar sığortanın tənzimlənməsi ilə əlaqədar 6-cı maddəyə bir sıra dəqiqləşdirmə xarakterli düzəlişlər əlavə edilmişdir. Hörmətli deputat Əli Məsimlinin təklifi nəzərə alınaraq, bu maddənin 6.6-cı bəndi yeni redaksiyada verilməklə göstərilir ki, aqrar sığorta müqaviləsi sığortalı və idarəedici qurum tərəfindən yazılı formada bağlanır. Aqrar sığorta müqaviləsi elektron sənəd formasında da bağlana bilər. Xatırladıram ki, ilkin variantda müqavilənin ancaq elektron sənəd formasında bağlanması bildirilirdi. Eyni zamanda, bu barədə “Aqrar sığorta müqaviləsi aqrar sığorta informasiya sistemində qeydə alınır” cümləsi də əlavə olunur.

7.1-ci maddədə aqrar sığorta haqqının kimin tərəfindən hesablandığını dəqiqləşdirmək üçün bura “idarəedici qurum tərəfindən” sözləri əlavə edilmişdir. Hörmətli deputat Əli Məsimli aqrar sığortanın subyektlərinin vəzifə və hüquqlarının göstərilməsinin vacibliyini bildirmişdir. Nəzərinizə çatdırıram ki, bununla əlaqədar layihənin 12-ci maddəsinə əlavə edilmiş 12.2-ci bənddə qeyd olunur ki, “aqrar sığortalının hüquq və vəzifələri aqrar sığorta müqaviləsində müəyyən olunur”. Aqrar sığortanın digər sub-

yektlərinin hüquq və vəzifələri isə onların öz nizamnamələrində və maraqlı tərəflərlə bağladığı müqavilədə, habelə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın qaydalarında əks olunduğundan layihədə bu məsələ təsbit olunmamışdır.

Hörmətli Əli müəllim ödənilən sığorta haqlarının 20 faizinin aqrar sığorta orqanı tərəfindən idarəedici qurum fəaliyyətinin təmin edilməsi üçün ayrılmasını düzgün hesab etməmiş və onun azaldılmasını təklif etmişdir. Hazırda həmin rəqəm beynəlxalq təcrübəyə uyğun olaraq 15 faiz göstərilir. Müstəqil ekspertlərə həsr olunmuş 10-cu maddəyə aşağıdakı məzmununda yeni 10.3-cü bənd əlavə olunmuşdur. “Müstəqil ekspertlərin fəaliyyət istiqamətləri, hüquq və vəzifələri sığorta qaydalarında və idarəedici qurumla aralarında bağlanan müqavilədə təsbit olunur”.

10-cu maddənin 7-ci bəndi yenidən işlənərək aşağıdakı məzmununda verilmişdir. “İlkin və yeni müstəqil ekspert tərəfindən verilmiş rəylər bir-birindən fərqli olduqda aqrar sığorta orqanının Apelyasiya Şurasında baxılır və müvafiq qərar qəbul edilir. Apelyasiya Şurasının qərarı, yeni müstəqil ekspertin rəyini təsdiq edərsə, onun xidmət haqqı ilkin ekspertin vəsaiti hesabına, ilkin müstəqil ekspertin rəyini təsdiq etdikdə isə sığortalının vəsaiti hesabına ödənilir”.

“Vasitəçi aqrar sığortaçılar” adlanan 11-ci maddəyə aşağıdakı məzmununda ikinci bənd əlavə edilmişdir. “Vasitəçi aqrar sığortaçılar idarəetmə qurumu ilə sığortalı arasında aqrar sığorta müqaviləsi bağlanmasına vasitəçilik etməklə yanaşı, sığortalılara haqqı ödənilməklə aqrar sığorta ilə bağlı hüquqi, texniki və təşkilati xidmətlər göstərir”.

“Sığorta hadisəsinin araşdırılması” adlanan 16-cı maddəyə dəqiqləşdirilmə xarakterli müəyyən əlavələr edilmiş,

“Aqrar sığorta ödənişi haqqında qərar” adlanan 17-ci maddəyə yeni 17.4-cü bənd əlavə edilmişdir. Orada göstərilir ki, sığortalı ödənişin tam və ya qismən verilməsindən imtina barədə qərardan inzabati qaydada və məhkəmə qaydasında şikayət verə bilər.

Hörmətli deputatlar, müzakirə zamanı səsləndirilmiş, lakin layihədə öz əksini tapmamış bəzi məsələlərə aydınlıq gətirmək istəyirəm. Xarici ekspertlərlə əlaqədar onu bildirirəm ki, mövcud olan sığorta qanunvericiliyində müstəqil ekspertlərin reyestrinin aparılması qaydaları müəyyən edildikdən, həmçinin fiziki şəxsin müstəqil ekspert qismində çıxış edə bilməsi üçün mütləq reyestrə daxil edilməli olduğundan müvafiq olaraq Aqrar sığorta haqqında qanun layihəsində də sözügedən məsələnin təsbit olunması zərurəti yaranmışdır. Eyni zamanda, bu sahədə ölkədə mütəxəssis çatışmazlığı olduğundan xarici fiziki şəxslərin də qiymətləndirməyə cəlb olunması qaydası müəyyən edilmişdir.

Kənd təsərrüfatı ilə əlaqədar əmlak və tikililərin aqrar sığortanın predmetinə daxil edilməməsi isə onunla bağlıdır ki, kənd təsərrüfatı təyinatlı binaların, qurğuların, avadanlıqların, maşınların və nəqliyyat vasitələrinin sığortası Mülki Məcəllə, “Sığorta fəaliyyəti haqqında” Qanun, “İcbari sığortalar haqqında” Qanun və digər hüquqi aktlarla tənzimlənir. Məsələn, “İcbari sığortalar haqqında” Qanunun 50.2.1.5-ci maddəsində traktorlar, yol tikinti işlərində, meşə və kənd təsərrüfatında istifadə olunan avtonəqliyyat vasitələrinin üçüncü şəxslər qarşısında mülki məsuliyyətinin sığortasının icbari olduğu qeyd olunmuşdur.

Bəzi həmkarlarımda belə təsəvvür yaranıb ki, aqrar sığorta ilə əlaqədar iki dövlət qurumu yaradılacaq. Bu belə deyil, əslində, bir dövlət qurumu, aqrar sığorta orqanı

yaradılacaq. Əgər layihənin idarəedici qurum adlanan 9-cu maddəsinə nəzər yetirsək, görürük ki, orada deyilir. “İdarəedici qurum Azərbaycan Respublikası ərazisində qeyri-həyat sığortası sahəsi üzrə fəaliyyətə lisenziyaya malik olan hüquqi şəxslər tərəfindən açıq səhmdar cəmiyyəti təşkilati, hüquqi formasında bərabər səhmlərlə yaradılır və fəaliyyət göstərir”. Bu, özəl qurumlardır.

Digər məsələlər layihədə bu və ya başqa formada öz əksini tapdığından, habelə müddət məsələsi layihədə müvafiq qanunlarla uyğunluğunun təmin olunması məqsədi ilə göstərildiyindən və təcrübədə çətinlik yaratmadığından düzəlişlər aparılmamışdır.

Hörmətli deputatlar, mən bu çıxışında çalışdım ki, Aqrar sığorta haqqında qanun layihəsinin birinci oxunusunda irəli sürülən təkliflər barədə sizə qısa məlumat verim. Hesab edirəm ki, müzakirə etdiyimiz qanun layihəsi ikinci oxunuşun tələblərinə tam cavab verir və müzakirəyə hazırdır. Ona görə də ikinci oxunuşda söyləyəcəyiniz irad və rəylərə görə əvvəlcədən minnətdarlığımı bildirirəm və səsə qoyulmasını xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Həqiqətən, bu qanun layihəsi üzərində həm Milli Məclisin deputatları, həm də Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin işçiləri çox səmərəli çalışıblar. Bu ikinci oxunuşdur. Layihə 4 fəsil, 21 maddədən ibarətdir, əgər başqa təklif yoxdursa, fəsil-fəsil səsə qoyulmalıyıq. Xahiş edirəm, I və II fəslə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri

(saat 12.51 dəq.)

Lehinə	98
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0

İştirak edir
Nəticə: Qəbul edildi

98

Çox sağ olun, qəbul edildi.
III və IV fəsillərə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.51 dəq.)
Lehinə	99
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	99
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.
Nəhayət, qanun layihəsinə ikinci oxunuşda bütövlükdə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.52 dəq.)
Lehinə	97
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	97
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.
Gündəliyin 16-cı məsələsi “Sığorta fəaliyyəti haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir. Bu da ikinci oxunuşdur. Xahiş edirəm, ikinci oxunuş olduğu üçün qanun layihəsinə ilk növbədə əsas kimi münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.53 dəq.)
Lehinə	97
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	98
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, əsas kimi qəbul edildi.

İndi buyursun Ziyad Səmədzadə.

Z.Səmədzadə. Hörmətli cənab Sədr, hörməti millət vəkilləri, mən Eldar müəllimə təşəkkür edirəm ki, kifayət qədər ətraflı, sanballı məlumat verdi. Təklif olunan dəyişiklik də Aqrar sığorta haqqında qanun ilə əlaqədardır. Qeyd olunanlara əsasən “Sığorta fəaliyyəti haqqında” Qanuna 3 yeni anlayışın – müştərək sığorta, müştərək sığorta fondu və müştərək sığortaçı anlayışlarının əlavə olunması təklif olunur. Bu cür sığorta sığorta sektorunda yenilik olmaqla, aqrar sektorun sığortanın inkişafına və onun daha səmərəli maliyyələşməsinə kömək edəcəkdir. Ona görə də millət vəkillərindən bu qanun layihəsinə səs vermələrini xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Əgər başqa təklif yoxdursa, xahiş edirəm, qanun layihəsinə ikinci oxunuşda münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.54 dəq.)
Lehinə	95
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	95
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Növbəti 17-ci məsələ. “Dövlət rüsumu haqqında” Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə, bu da ikinci oxunuşdur. Xahiş edirəm, ilk öncə əsas kimi qəbul olunmasına münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.55 dəq.)
Lehinə	92
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	92
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Buyursun Ziyad Səmədzadə.

Z.Səmədzadə. Hörmətli cənab Sədr, hörmətli millət vəkilləri. Aqrar sığorta haqqında Azərbaycan Respublikası qanunu layihəsinin 13.4-cü və 20-ci maddələrinə uyğun olaraq “Dövlət rüsumu haqqında” Qanuna belə bir maddə əlavə olunur ki, müvafiq məlumatların və sənədlərin əldə edilməsinə görə dövlət rüsumu tutulmur. Yəni bu da, eyni zamanda, aqrar sığortanın inkişafı üçün vacib şərtlərdən biridir. Ona görə də millət vəkillərindən bu qanun layihəsinə də səs vermələrini xahiş edərdim.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Xahiş edirəm, qanun layihəsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.56 dəq.)
Lehinə	91
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	2

*Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi Sədrinin
birinci müavini Ziyafət Əsgərov sədrlik edir*

Sədrlik edən. Qəbul edildi, sağ olun.

Növbəti məsələ. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xə-talar Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxu-nuş). Ziyad müəllim, buyurun.

Z.Səmədzadə. Hörmətli Ziyafət müəllim, hörmətli mil-lət vəkilləri. Təklif olunan qanun layihəsi vergi ödəyiciləri barədə məlumatların “Hesablama Palatası haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən edilmiş vəzifələrin həyata keçirilməsi məqsədi ilə Hesablama Palatasına verilməsini nəzərdə tutur. Bu barədə biz birinci oxunuşda kifayət qədər məlumat vermişik. Ona görə mil-lət vəkillərindən birinci oxunuşdan sonra təklif daxil ol-madığı üçün xahiş edərdim ki, bu qanun layihəsinə də müsbət münasibət bildirsinlər.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qanun layihəsi ikinci oxu-nuşda müzakirə olunur. Ona görə, xahiş edirəm, gəlin, qa-nun layihəsini əsas kimi qəbul edək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.58 dəq.)
Lehinə	82
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	2
İştirak edir	84
Nəticə: Qəbul edildi	

Qəbul edildi, sağ olun.

Qanun layihəsi ilə bağlı çıxış etmək istəyən varmı?

Yerdən. (*Eşidilmir.*)

Sədrlik edən. Onda xahiş edirəm, müzakirəyə çıxarılan maddələrlə əlaqədar münasibətinizi bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.58 dəq.)
Lehinə	94
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	94
Nəticə: Qəbul edildi	

Qəbul edildi, sağ olun.

Qanun layihəsinə bütövlükdə münasibət bildirməyinizi xahiş edirəm.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.59 dəq.)
Lehinə	90
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	90
Nəticə: Qəbul edildi	

Qəbul edildi, sağ olun.

Növbəti məsələ. “Azərbaycan Respublikasının 1996-cı il 17 may tarixli 74-IQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Daxili Nizamnaməsi”ndə, “Büdcə sistemi haqqında”, “Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarət haqqında”, “Banklar haqqında”, “Mühasibat uçotu haqqında” və “Azərbaycan

Respublikasının Mərkəzi Bankı haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş). Əli müəllim, buyurun.

Ə.Hüseynli. Çox sağ olun. Hörmətli Ziyafət müəllim, Siz adlarınızı qeyd etdiyiniz qanunlara təklif olunan dəyişikliklər 2018-ci ildə qəbul etdiyimiz “Hesablama Palatası haqqında” Qanunun müddəalarından irəli gəlir. Daha dəqiqi, adıçəkilən qanunlar “Hesablama Palatası haqqında” Qanuna uyğunlaşdırılır. Müzakirələr zamanı hörmətli Elmira xanımın “Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarət haqqında” Qanunla bağlı bir sualı olmuşdu. Bizim komitəyə aid olmasa da biz Milli Məclisin Aparatı vasitəsi ilə bu məsələləri araşdırdıq və hörmətli Elmira xanıma bu barədə məlumat vermişik. Səsə qoyulmasını xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Qanun layihəsi ikinci oxunuşda müzakirəyə çıxarıldığı üçün, xahiş edirəm, qanun layihəsini əsas kimi qəbul edək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.00 dəq.)
Lehinə	91
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	91
Nəticə: Qəbul edildi	

Qəbul edildi, sağ olun.

Qanun layihəsi ilə bağlı çıxış etmək istəyən varmı?

Yerdən. (*Eşidilmir.*)

Sədrlik edən. Hörmətli həmkarlar, gördüyünüz kimi, bir neçə qanunvericilik aktı burada müzakirəyə çıxarılıb

və söhbət müxtəlif maddələrə edilən dəyişikliklərdən gedir. Onlar da 6 maddədə qruplaşdırılıb. Əgər etiraz etməsəniz, biz onu iki səsvermədə 3–3 keçirək. 1-ci, 2-ci və 3-cü maddələrə, xahiş edirəm, münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.01 dəq.)
Lehinə	91
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	91
Nəticə: Qəbul edildi	

Qəbul edildi, sağ olun.

4-cü, 5-ci və 6-cı maddələrə, xahiş edirəm, münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.02 dəq.)
Lehinə	90
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	90
Nəticə: Qəbul edildi	

Qəbul edildi, sağ olun.

Bütövlükdə qanun layihəsinə münasibət bildirməyinizi xahiş edirəm.

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.02 dəq.)
Lehinə	84
Əleyhinə	0
Bitərəf	0

Qəbul edildi, sağ olun.

Növbəti məsələ. Azərbaycan Respublikasının Miqrasiya Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsi. Əli müəllim, buyurun.

Ə.Hüseynli. Çox sağ olun. Hörmətli Ziyafət müəllim, hörmətli həmkarlar! Birinci oxunuş zamanı çox ətraflı məlumat vermişdim. Bilirsiniz ki, ölkəmizin iqtisadi inkişafı həm də turizmin geniş inkişafına səbəb oldu. Ölkəyə çoxlu investisiya qoyulur. Azərbaycanda miqrasiya münasibətləri heç zaman olmadığı kimi inkişaf etməkdədir. Bunun nəticəsində hazırda bizdə həm Miqrasiya Məcəlləsi qəbul olunub, həm də xüsusi qurum – Miqrasiya Xidməti mövcuddur.

İndiki mərhələdə təqdim olunmuş qanun layihəsi birinci oxunuş zamanı qeyd etdiyim kimi, bu münasibətləri daha da şəffaf etmək, prosedurları sürətləndirmək, vaxtı az almaq məqsədi daşıyır. Həm komitədə, həm də parlamentdə müzakirələr zamanı da bu, xüsusi vurğulandı. Eyni zamanda, müzakirələr zamanı meydana çıxmış bir neçə məsələyə münasibət bildirmək istəyirəm. Biz bu dövr ərzində əcnəbinin Azərbaycanda qeydiyyatsız olma müddətini 3 gündən 15 günə qədər uzatmışıq. Yəni əvvəl 3 gün idi, sonra 10, daha sonra 15 gün etdik. Bu, ümumiyyətlə, dünyaya praktikasında mövcud olan müddətlərdir. Yəni maksimum müddət 15–20 gündən artıq deyil və təbii ki, bu, özü də turizmin inkişafına səbəb olur.

Sual olunurdu ki, ümumiyyətlə, qeydiyyatın mövcudluğu nə verir və əgər 15 gündən sonra da bu hallar baş ve-

rərsə, əcnəbi necə davranmalıdır? Qanunvericilik bu məsələləri tamamilə dəqiq həll edib. Əgər əcnəbi yerini dəyişirsə, 5 gün müddətində bu barədə məlumat verməlidir, yenidən qeydiyyatata düşməlidir. Həmçinin biz zamanında qanunvericilikdə qeydiyyatata alanın fiziki, hüquqi şəxs olsun, onun da məsuliyyətini nəzərdə tutmuşuq. Yəni bir tərəfdən bizdə bu məsələ qanunvericiliklə bağlı liberallaşılıb, digər tərəfdən bütün dünya təcrübəsində olduğu kimi, qeydiyyat məsələsi də mövcuddur. Çünki bu həm də təhlükəsizlik məsələləri ilə bağlıdır.

Həmçinin hörmətli Əflatun müəllim də bir sualla müraciət etmişdi. Bu, qanunun yazılışından irəli gələn bir sual idi. Çünki 20.3-cü maddədə qeyd olunurdu ki, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlığı ilə yanaşı, digər ölkənin vətəndaşı olan şəxs Azərbaycan Respublikasında olmasa. Yəni belə təəssürat yaranırdı ki, vətəndaşın 2 vətəndaşlığı var və necə olub ki, o, Azərbaycandır və bu barədə məlumat əldə olunmayıb. Sual belə idi ki, hansısa azərbaycanlı başqa bir ölkənin vətəndaşı olursa, nəyə görə o, ölkəmizə Azərbaycan vətəndaşı kimi gələ bilər? İkincisi, əgər həmin şəxs azərbaycanlıdırsa, necə müəyyənləşdirəcək ki, o, başqa ölkənin də vətəndaşıdır? Qeyd edim ki, hazırda bütün bu məsələlər elektronlaşdırılıb və zamanında, xatırlayırınsıza, məhz bizim komitənin təşəbbüsü ilə başqa ölkənin vətəndaşlığını qəbul edərkən bu barədə Azərbaycan dövlətinə məlumat verilməməsi ilə bağlı məsuliyyət nəzərdə tutmuşuq. Yəni hər hansı bir vətəndaş digər ölkənin vətəndaşlığını qəbul edərsə, həmin ölkə qarşısında öhdəliyi varsa, bu barədə 1 ay müddətində məlumat verməlidir. Bu məlumatı verməmək məsuliyyətə səbəb olur.

İkincisi, belə bir hal həm də vətəndaşlığa xitam verilməsi üçün əsasdır. Amma bu o demək deyil ki, həmişə

əsasdır, həmişə xitam verilməlidir. Yəni belə hallar var ki, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşdır, həm də xarici ölkənin də vətəndaşlığını qəbul edib, amma heç bir problem də yoxdur. Amma problem, bu maddənin bura salınmasının əsas məqsədi ondan ibarətdir ki, digər bir ölkənin vətəndaşlığını qəbul edib Azərbaycan vətəndaşlığından çıxıb, amma faktiki olaraq Azərbaycan Respublikasının ərazisindədir. 20.3-cü maddə o məsələni həll edir ki, həmin şəxsin statusu bəlli olmalıdır. Çünki Azərbaycan vətəndaşlığından çıxıb, amma Azərbaycan Respublikasının ərazisindədir. Onun statusu artıq məlum olmalıdır, çünki əcnəbidir. Məhz buna görə də qeyd olunur ki, həmin şəxs bu barədə rəsmi məlumat aldığı tarixdən 30 gün ərzində ölkəni tərk etməlidir. Yəni statusu müəyyənləşdirilməlidir. Belə deyərdim ki, Miqrasiya Məcəlləsinə təqdim olunan bu dəyişiklik bəzi hallarda praktiki-kada məlum olan bu boşluğu aradan qaldırmış olur.

Digər məsələlərlə bağlı həm komitə, həm də parlament müzakirələrində həmkarlarımız qeyd etdilər. Həqiqətən də, hazırda bizim keçmiş həmkarımızın rəhbərlik etdiyi Miqrasiya Xidmətində çox yeni islahatlar həyata keçirilir və bu da öz növbəsində ölkəmizdə turizmin də inkişafına gətirib çıxarır.

Hörmətli Ziyafət müəllim, bir məsələni də qeyd etmək istəyirəm. Bu, komitədə, bəzən də müzakirələr zamanı meydana çıxıb. Aeroportda, təyyarədə verilən elanla bağlı. Məlumat üçün deyim ki, bu elanın verilməsi, yəni əslində, xəbərdarlıq mənası daşıyır. Amma çox ehtiramla verilən bir elandır ki, “Azərbaycana xoş gəlmisiniz”, yəni əcnəbilərə ünvanlanır. Məlumat verilir ki, 15 gün müddətində qeydiyyatla alınmaq lazımdır. Bunu “ASAN xidmət” vasitəsi ilə və Miqrasiya Xidməti vasitəsi ilə

etmək olar. Sizə deyim ki, bu mətn kifayət qədər yumşaq və çox qonaqpərvər bir müraciətdir. Bunun məqsədi ancaq əcnəbilərin xeyrinədir. Yəni əcnəbi belə bir situasiyaya düşməsin, gəldi, qeydiyyatda düşmədi, bilmədi, sonra artıq cərimə tətbiq olunur. Mənə elə gəlir ki, bu situasiya daha pis nəticələnir, nəinki təyyarədə bu barədə məlumat verilir. Yəni bu sual da qalxmışdı, hazırda çox qonaqpərvərliklə, qonaqpərvər mətnlə belə bir məlumat verilir. Hörmətli həmkarlarımdan səs verməyi xahiş edirəm. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun. Qanun layihəsi ikinci oxunuşda müzakirəyə çıxarıldığı üçün xahiş edirəm, qanun layihəsinin əsas kimi qəbul olunmasına münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.09 dəq.)
Lehinə	96
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	96
Nəticə: Qəbul edildi	

Qəbul edildi, sağ olun.

Qanun layihəsinin ikinci oxunuşu ilə bağlı çıxış etmək istəyən varmı?

Yerdən. *(Eşidilmir.)*

Sədrlik edən. Yoxdur. Onda xahiş edirəm, Miqrasiya Məcəlləsində edilən dəyişikliklərə ikinci oxunuşda münasibət bildirəsiniz.

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.10 dəq.)
Lehinə	96
Əleyhinə	0

Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	96
Nəticə: Qəbul edildi	

Qəbul edildi, sağ olun.

Qanun layihəsinə bütövlükdə münasibət bildirməyinizi xahiş edirəm.

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.11 dəq.)
Lehinə	96
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	96
Nəticə: Qəbul edildi	

Qəbul edildi, sağ olun.

Növbəti məsələ – “Dövlət rüsumu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi, ikinci oxunuşdur. Ziyad müəllim, buyurun.

Z.Səmədzadə. Hörmətli Ziyafət müəllim, hörmətli millət vəkilləri! Hörmətli Əli müəllim Miqrasiya Məcəlləsində edilən dəyişikliklər barədə kifayət qədər məlumat verdi. “Dövlət rüsumu haqqında” Qanunda edilən dəyişikliklər də həmin istiqamətləri nəzərdə tutur. Qanun layihəsi nisbətən daha artıq miqdarda dövlət rüsumu ödəməklə bu sənədlərin daha qısa müddətlərdə verilməsi imkanını nəzərdə tutur. Bunun üçün layihədə fərqli rüsumlar müəyyən edilmişdir. Bildirmək istərdik ki, qanun layihəsi əcnəbilərə və vətəndaşlığı olmayan şəxslərə xidmətin keyfiyyətinin artırılmasına və onun rüsumlar

əsasında tənzimlənməsinə imkan yaradacaqdır. Millət vəkillərindən bu qanun layihəsinə səs vermələrini xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Ziyad müəllim. Mən artıq qeyd etdim, qanun layihəsi ikinci oxunuşda müzakirəyə çıxarılır. Ona görə qanun layihəsinin əsas kimi qəbul edilməsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.13 dəq.)
Lehinə	94
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	94
Nəticə: Qəbul edildi	

Qəbul edildi, sağ olun.

Qanun layihəsi ilə bağlı çıxış etmək istəyən varmı?

Yerdən. (*Eşidilmir.*)

Sədrlik edən. Yoxdur. Onda xahiş edirəm, qanun layihəsində edilən dəyişikliklərə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.13 dəq.)
Lehinə	94
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	94
Nəticə: Qəbul edildi	

Qəbul edildi, sağ olun.

Bütövlükdə qanun layihəsinə münasibət bildirməyinizi xahiş edirəm.

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.14 dəq.)
Lehinə	92
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	92
Nəticə: Qəbul edildi	

Qəbul edildi, sağ olun.

“Kredit ittifaqları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında. Ziyad müəllim, buyurun. İkinci oxunuş.

Z.Səmədzadə. Hörmətli Ziyafət müəllim, hörmətli millət vəkili! Birinci oxunuşda biz “Kredit ittifaqları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklərin mahiyyəti barədə kifayət qədər əsaslı məlumat vermişdik. Heç bir təklif daxil olmamışdır. Bütövlükdə qanun layihəsi gələcəkdə kredit ittifaqlarının daha fəal işləməsinə, onların digər strukturlarla əlaqəsinə imkan yaradacaqdır. Ona görə millət vəkillərindən bu qanun layihəsinə də müsbət münasibət bildirmələrini xahiş edərdim.

Sədrlik edən. Sağ olun. Qanun layihəsini əsas kimi qəbul etməyinizi xahiş edirəm.

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.15 dəq.)
Lehinə	95
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	95
Nəticə: Qəbul edildi	

Qəbul edildi, sağ olun.

Qanun layihəsi ilə bağlı çıxış etmək istəyən varmı?

Yərdən. (*Eşidilmir.*)

Sədrlik edən. Onda xahiş edirəm, qanun layihəsinə edilən dəyişikliklərə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.16 dəq.)
Lehinə	91
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	91
Nəticə: Qəbul edildi	

Qəbul edildi, sağ olun.

Bütövlükdə qanun layihəsinə münasibət bildirməyinizi xahiş edirəm.

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.17 dəq.)
Lehinə	94
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	94
Nəticə: Qəbul edildi	

Qəbul edildi, sağ olun.

Növbəti məsələ. “Məhkəmələr və hakimlər haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi. Birinci oxunuş. Əli müəllim, buyurun. Mən belə başa düşdüm, bunlar hamısı bir paketdə daxil olub? Elədir, Əli müəllim? Onda, buyurun, elə hamısını bir yerdə müzakirə edək, hamısı birinci oxunuşdur. Səsverməni ayrıca apararıq.

Ə.Hüseynli. Çox sağ olun, Ziyafət müəllim. Hörmətli həmkarlar, həqiqətən də, bu, 4 məsələ bir-biri ilə sıx bağlıdır. “Məhkəmələr və hakimlər haqqında” Qanuna edilən əlavələr və dəyişikliklər nəticəsində də bizim digər prosesual qanunvericiliyə, həm mülki, həm cinayət, həm də inzibati prosesual qanunvericiliyə dəyişikliklər meydana çıxır.

İlk növbədə qeyd etməliyəm ki, bu layihələr möhtərəm cənab Prezidentin 2019-cu il 3 aprel tarixli “Məhkəmə-hüquq sistemində islahatların dərinləşdirilməsi haqqında” Fərmanının icrası ilə əlaqədar hazırlanmışdır. Bilirsiniz ki, Fərmanda müddətlər müəyyən edilmişdir və qısa zaman çərçivəsində qanunvericiliyin dəyişdirilməsi ilə bağlı tapşırıq və tövsiyələr verilmişdir. Fərmanın 3.1-ci bəndində sahibkarların məhkəməyə müraciət imkanlarının asanlaşdırılması və sahibkarlıqla bağlı mübahisələrə müvafiq sahədə daha dərin hüquqi bilik və təcrübəsi olan hakimlər tərəfindən baxılmasının təmin edilməsi tapşırıq və tövsiyəsi verilmişdir. Məhz bunun icrası ilə bağlı iki istiqamət üzrə ixtisaslaşmış məhkəmələr yaradılır. Birinci, vergi və gömrük ödənişləri, məcburi dövlət sosial sığorta haqlarının ödənilməsi ilə bağlı yaranan mübahisələrə dair, artıq adından da göründüyü kimi, ixtisaslaşmış inzibati məhkəmə. İkincisi, Fərmanda qeyd olunduğu kimi, habelə sahibkarlıq fəaliyyəti ilə əlaqədar digər məsələlərə dair işlər üzrə ixtisaslaşmış məhkəmə. Bu isə artıq sahibkarlıq istiqamətidir və bununla bağlı ixtisaslaşmış məhkəmə, kommersiya məhkəməsinin yaradılması nəzərdə tutulur.

Eyni zamanda, Fərmanın 4-cü bəndinə uyğun olaraq mülki işlər və iqtisadi mübahisələr üzrə məhkəmə icraatının səmərəliliyinin artırılması, xüsusilə sahibkarlıqla bağlı məsələlərin məhkəmələrdə daha sürətli və səmərəli

həllinin təmin olunması məqsədi ilə mülki prosessual qanunvericiliyin kompleks şəkildə təhlil edilməsi, bu sahədə qabaqcıl beynəlxalq təcrübə nəzərə alınmaqla, Mülki Prosessual Məcəlləyə də dəyişikliklər təklif edilmişdir. Qeyd etdiklərimə əsasən həm “Məhkəmələr və hakimlər haqqında” Qanuna, həm də prosessual məəcəllələrə edilən dəyişikliklər nəticəsində həm fiziki şəxs – dövlət, həm də sahibkar–dövlət arasında yaranmış inzibati mübahisələrə, əsasən də, sahibkar–dövlət arasında vergi və gömrük ödənişləri, məcburi sosial sığorta haqlarının ödənilməsi ilə bağlı yaranan inzibati mübahisələr də daxil olmaqla, inzibati-iqtisadi məhkəmənin əvəzinə yenidən formalaşdırılan ixtisaslaşmış inzibati məhkəmələrdə baxılması təklif olunur.

Yeni yaradılacaq digər ixtisaslaşmış məhkəmə-kommersiya məhkəmələrində isə kommersiya mübahisələrinə dair işlərə mülki məhkəmə icraatı qaydasında baxılacaq. Mülki Prosessual Məcəlləmizdə isə kommersiya mübahisəsinin anlayışı verilmişdir. Kommersiya mübahisəsi dedikdə sahibkarlıq fəaliyyətinin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar yaranan mübahisələr başa düşülür.

Ziyafət müəllim, Siz Məhkəmə-Hüquq Şurasının üzvü kimi birbaşa bu işlərlə məşğul olursunuz. Bilirsiniz, bunu xüsusi olaraq ona görə vurğuladım ki, müzakirələr, ictimai müzakirələr zamanı belə bir təəssürat yaranırdı ki, yeni Fərmanın icrasında məqsəd bütövlükdə sahibkarlarla bağlı məsələlərin bir məhkəmədə baxılmasıdır. Yəni mahiyyətini açıqlamayaraq. Amma bu belə deyil, o yerdə ki sahibkar, dövlət, yəni inzibati məsələdirsə, ona inzibati məhkəmələrdə baxılmalıdır. O yerdə ki sahibkarlıq münasibəti-dir, o halda kommersiya məhkəməsində baxılacaq.

Beləliklə, həyata keçirilən, təklif olunan bu qanun-

vericilik islahatlarının nəticəsində hansı nailiyyətlər əldə etmək olar? Hazırda ümumi məhkəmələrdə baxılan və Mülki Prosessual Məcəllənin 40-5-ci fəslində nəzərdə tutulmuş işlər, bu, bankın öhdəliklərinin könüllü restrukturizasiyası haqqında işlər üzrə icraatdır. Sahibkarlıq fəaliyyəti ilə əlaqədar olduqda həm də Mülki Prosessual Məcəllənin 35-ci və 40-2-ci fəsillərində, yəni vergi ödəyicisi olan fiziki şəxslərin və hüquqi şəxslərin icra orqanının rəhbərinin ölkədən getmə hüququnun müvəqqəti məhdudlaşdırılması üzrə işlər üzrə icraat və bu fəsillərdə nəzərdə tutulmuş xüsusi icraat qaydasında baxılan işlər kommersiya məhkəmələrinin səlahiyyətinə aid edilməklə, hesab edirəm ki, ümumi məhkəmələrdə iş yükünü kifayət qədər azaltmış olacaq.

İkinci vacib nəticə, Fərmanın adını çəkdiyim 3.1-ci və 4-cü bəndlərinə uyğun olaraq sahibkarlıqla bağlı olan məsələlərin məhkəmələrdə daha sürətli və səmərəli həllini təmin etmək məqsədilə sahibkarlıq fəaliyyəti ilə əlaqədar, – xüsusi olaraq qeyd etmək istəyirəm ki, dövlət–sahibkar münasibəti istisna olmaqla, – bu mübahisələrə ixtisaslaşmış kommersiya məhkəmələrində baxılacaq. Üçüncü nəticə, yenidən formalaşdırılan inzibati məhkəmələrdə isə, vurğuladığım kimi, sırf inzibati icraatın prinsipləri, İnzibati Prosessual Məcəllənin tələblərinə uyğun olaraq işlərə hakimlər tərəfindən baxılması təmin olunacaq.

Nəhayət, dördüncü, vacib məsələlərdən biri bu dəyişikliklərə görə mülki, kommersiya və inzibati məsələlərin məhkəmə aidiyyəti ilə bağlı məsələlərin tənzimlənməsi ilə bağlı indi olduğu kimi, üç yox, iki instansiya olacaq. Birinci və kassasiya instansiyası. Birinci instansiyada aidiyyəti işlərindən şikayət verilərsə, bu zaman həmin qərarlardan şikayətlərə Ali Məhkəmənin Qarışıq Kolle-

giyası, yəni Mülki, Kommersiya və İnzibati kollegiyalara daxil olan hakimlərin qarışıq tərkibində 10 gün müddətində baxılması nəzərdə tutulur. Beləliklə, bu ilk mərhələ məsələnin aidiyyətinin həm sürətli, həm də ədalətli həllinə imkan verəcək, çünki burada bir deyil, bir neçə kollegiyanın nümayəndələri iştirak edəcək. Bunun nəticəsində, hesab edirik ki, Ali Məhkəmənin vahid məhkəmə təcrübəsinin formalaşdırılması ilə bağlı cənab Prezidentin Fərmanında qoyduğu tapşırıq və tövsiyə də yerinə yetiriləcək.

Son olaraq, məlumat üçün bildirmək istəyirəm ki, beləliklə, yeni yaradılacaq ixtisaslaşmış məhkəmələrdən sonra faktiki olaraq birinci instansiyada aşağıdakı məhkəmələr fəaliyyət göstərəcək. Ümumi rayon, şəhər məhkəmələri, bunlar indiyə qədər də var idi; inzibati məhkəmələr; kommersiya məhkəmələri; hərbi məhkəmələr, onlar birinci instansiya məhkəməsi kimi fəaliyyətini davam etdirəcək və ağır cinayətlər üzrə məhkəmələr. İş yükünün kifayət qədər az olması və həm də hərbi kollegiyaların da faktiki olaraq Cinayət-Prosessual Məcəlləsi əsasında işə baxmasını nəzərə alaraq, Apellyasiya Məhkəməsi və Ali Məhkəmədə hərbi kollegiyalar cinayət kollegiyaları ilə birləşdiriləcək. Bu qanunvericilik islahatlarının nəticəsi bununla bağlıdır. Bu məsələ komitənin iclasında müvafiq işçi qrupunun üzvləri ilə birlikdə geniş müzakirə olunub.

Hörmətli cənab Sədr, qeyd etmək istəyirəm ki, cənab Prezidentin Fərmanından sonra məhkəmə sistemində islahatların dərinləşdirilməsi ilə bağlı Fərmana uyğun olaraq ədalət mühakiməsini həyata keçirən bütün tərəflər ciddi dəyişikliklər edirlər, tədbirlər həyata keçirilib. İslahatlar dərinləşdirilib və qısa zaman çərçivəsində onun səmərəsini cəmiyyətimiz və ictimaiyyətimiz də görməkdədir. Hesab edirəm ki, bu dörd qanunun qəbulu ilə bağlı

da məhkəmə yönlü islahatlarda kifayət qədər yeniliklər olacaq. Amma nəzərə alınmalıyıq ki, təşkilati məsələlərlə bağlı, yəni yeni ixtisaslaşmış məhkəmələrin fəaliyyət göstərməsi ilə bağlı müəyyən müddət lazımdır və ona görə də qanunun qüvvəyə minməsi tarixi kimi 2020-ci il yanvar ayının 1-i qeyd olunmuşdur. Həmkarlarımdan layihəni dəstəkləməyi xahiş edirəm. Çox sağ olun.

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Sədri
Oqtay Əsədov sədrlik edir

Sədrlik edən. Sağ olun. Tahir Kərimli.

T.Kərimli. Təşəkkür edirəm. Hörmətli Sədr, hörmətli deputatlar. Əli müəllim burada ətraflı məlumat verdi. Çox dəyərli məsələlərə toxundu. Belə fikirləşirəm ki, mənim çıxışım bir qədər yardımçı da ola bilər. Yəqin ki, bu məsələ ilə bağlı Qüdrət bəy komitədə demişdi, əlavə edəcək.

“Məhkəmələr və hakimlər haqqında” Qanunun 62 və 78-ci maddələrinə diqqət yetirməyi xahiş edirəm. Bilirik ki, apellyasiya məhkəmələrində də eyni cür mülki kollegiya, inzibati-iqtisadi kollegiya, cinayət kollegiyaları və hərbi kollegiya mövcud olub. Eyni zamanda, Ali Məhkəmədə də eyni kollegiyalar mövcud olub. Biz apellyasiya məhkəmələrində inzibati, kommersiya, cinayət kollegiyalarını saxlayırıq. Mülki kollegiya yoxdur. Ali Məhkəmədə isə mülki kollegiya da saxlanılır. Əli müəllim, bəlkə burada mülki kollegiya yaddan çıxıb. Ola bilər, yaddan çıxıb gedib, niyə olmasın apellyasiya məhkəməsində, çünki mülki işlər, təbii ki, çox olur. Bir bunu demək istərdim.

İkinci, mən komitə iclasında bir məsələyə qısa toxun-

muşdum. Dəfələrlə mən bu məsələni qoymuşam. “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Konstitusiyaya Qanununa əsasən öz dilimizdə qarşılığı varsa, xarici dillərdən mümkün qədər uzaq olmaq məsləhətdir. Yəni Qanunun tələbi belədir. Yadımdadır, xüsusən “adyuntura” sözünün üstündə belə mübahisə yaranmışdı.

İndi də bir məsələ. Mən hətta bu məsələ, kommersiya məsələsindən danışan zaman üzr də istəyəcəyəm. Mən açıq danışiram, çünki həm də mənim öz keçmişimə də aiddir. Bilirsiniz ki, məhkəmələrimizə də “alverxana” deyirlər, bəzən “kommersant” deyirlər. Bilmirəm, “iqtisadi məhkəmə” nə çətin sözdür ki, bunun yerinə mütləq “kommersiya” deməliyik. Üstəlik, iqtisadi məhkəmə olsa, mən fikir verirəm burada, Mülki Prosesual Məcəllədə biz çoxlu iqtisadi funksiyaları, “iqtisadi məhkəmə” sözlərini əvəz eləmişik “kommersiya” sözləri ilə. Digər qanunvericilikdə dəyişikliyə heç ehtiyac olmaz.

Bu, bir, ikinci, ən əsası da mən belə düşünürəm ki, cənab Prezidentin 2019-cu il 3 aprel tarixli Fərmanında, eyni zamanda, vergi, gömrük ödənişləri, məcburi dövlət sosial sığorta haqlarının da, sahibkarlıq fəaliyyəti ilə əlaqədar digər məsələlərin də bu ixtisaslaşdırılmış məhkəməsidir. Yəni indi biz “kommersiya” deyirik, burada baxılması nəzərdə tutulur. Amma Əli müəllim yaxşı izah elədi ki, bu mümkün deyil. Ona görə həmin növlər inzibati kollegiyada, inzibati məhkəmələrdə baxılacaq. Amma mən düşünürəm ki, bunlar, eyni zamanda, iqtisadiyyata aiddir. Heç vaxt o statusu ləğv eləmir ki, cənab Prezidentin dediyi onsuz da bunlar bölünür və yeni məhkəmələr yaranır. Yeni ixtisaslaşmış məhkəmələrə bölünür. Əvvəllər qarışıq idisə, inzibati, iqtisadi funksiyalar, deyək ki, işlər məhkəmə sədrlərinin mülahizələri əsasında bölünər-

disə, amma ayrı olacaq, məsələlər ayrılıqda tənzim olunub onlara baxılacaq. Amma biz buna “iqtisadi məhkəmə” adını qoysaq, həm dediyim kimi, keçmişdən gələn adımızı da qoruyub saxlayırıq, həm də çoxlu düzəlişlərə də ehtiyac olmaz. Eyni zamanda, mən düşünürəm ki, iqtisadi məhkəmələrdə vergi, gömrük ödənişləri, məcburi dövlət məsələlərinə də baxmaq olar ki, bu da cənab Prezidentin vermiş olduğu Fərmanı tamamilə əhatə eləyə bilər.

Bir məsələni də Cinayət-Prosessual Məcəlləsində gələcəkdə baxılması üçün deyirəm. Misal üçün, 84-cü maddədə qoyulur ki, əvvəl var idi, prokurorun istintaqın aparılmasını bir orqandan digərinə alıb verməsi. Ancaq burada biz düzəliş eləmişik ki, istintaqın müəyyən istisnalarla müvafiq icra hakimiyyəti orqanından digərinə alınıb verilməsi ola bilər. Amma biz nəzərə almalıyıq ki, prokurorluq orqanının özünün də müstəntiqi, istintaq orqanı var və oradan da prokuror işi alıb başqasına verə bilər. Amma prokurorluq orqanı müvafiq icra hakimiyyəti deyil axı. Ona görə də mən təklif edirəm ki, “müvafiq icra hakimiyyəti orqanı” deyil, əvvəlki kimi “orqanı” sözü saxlansın. Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun. Bu birinci oxunuşdur, çox sağ olun. Çalışın ki, konseptual yanaşma olsun. Əli müəllim, Sizə sonra söz verim, ya indi?

Yerdən. *(Eşidilmir.)*

Sədrlik edən. Buyurun, Əli Hüseynli.

Ə.Hüseynli. Cənab Sədr, üzr istəyirəm, çünki məsələləri, doğrudan da, sonra komitədə də geniş müzakirə edə bilərik. Yeganə bizim Tahir müəllimin qaldırdığı bir məsələ oldu. 62-ci maddədə o idi ki, mülki kollegiya ləğv olunur. Sadəcə, o, bizim yanlışlığımız olub arayışda. Məlumat üçün demək istəyirəm ki, 62-ci maddədə mülki

kollegiya sözü yaddan çıxıb. Mülki, inzibati, kommersiya kollegiyaları, yəni apellyasiya məhkəmələrində bu kollegiya ləğv olunmur. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun. Qüdrət Həsənpuliyev.

Q.Həsənpuliyev. Sağ olun, cənab Sədr. Hörmətli millət vəkilləri, media nümayəndələri. Hörmətli Əli müəllim qeyd etdi, bizim bu gün qanunvericiliyə etdiyimiz dəyişikliklər Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanında qarşıya qoyulan vəzifələrin icrası ilə əlaqədardır. Həmin Fərmanın 3.1-ci maddəsində də deyilir: “Sahibkarların məhkəməyə müraciət imkanlarının asanlaşdırılması və sahibkarlıqla bağlı mübahisələrə müvafiq sahədə daha dərin hüquqi bilik və təcrübəsi olan hakimlər tərəfindən baxılmasını təmin etmək məqsədi ilə vergi və gömrük ödənişləri, məcburi dövlət sosial sığorta haqlarının ödənilməsi ilə bağlı yaranan mübahisələrə, habelə sahibkarlıq fəaliyyəti ilə əlaqədar digər məsələlərə dair işlər üzrə ixtisaslaşmış məhkəmənin yaradılması”. Yəni yeni məhkəmə bunları həll etməlidir.

Artıq cəmiyyətə də bu barədə məlumat verilib ki, yeni Kommersiya Məhkəməsi yaradılır. Bu yeni Kommersiya Məhkəməsi isə Prezidentin Fərmanının 3.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan mübahisələri həll etmir. Yəni faktiki surətdə, dediyim kimi, bu, Prezidentin Fərmanının icrası deyil.

Əslində, nə baş verir, mən sizə deyim. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1999-cu il iyunun 17-də yerli iqtisad məhkəmələrinin yaradılması haqqında Fərmanı oldu. 2000-ci il iyulun 17-də isə iqtisad məhkəmələri inzibati-iqtisadi məhkəmələrə çevrildi. Yəni inzibati məhkəmələrlə iqtisad məhkəmələri birləşdirildi. İndi faktiki surətdə biz bunları ayırırıq, real baş verən, əslində, budur və İqtisad Məhkəməsinin də adını dəyişib qoyuruq

Kommersiya Məhkəməsi. Amma mahiyyət etibarı ilə dediyim kimi, ciddi bir dəyişiklik baş vermir.

Əslində, fərman ona görə imzalanmışdır ki, birbaşa qeyd olunurdu, yeni yaradılacaq bu ixtisaslaşmış məhkəmə, dediyim kimi, gömrük, vergi və məcburi dövlət sığortası ilə bağlı mübahisələri həll etmiş olsun. Bax, biz diqqət yetirsək, Azərbaycan Respublikası İnzibati Prosesual Məcəllənin, – 2009-cu il noyabrın 8-də qəbul olunub, – inzibati mübahisələrin məhkəmə aidiyyəti adlanan 2-ci maddəsinin 2.2.1-ci maddəsində qeyd olunur ki, şəxsin hüquq və vəzifələri ilə bağlı inzibati orqan tərəfindən qəbul olunmuş inzibati aktın mübahisələndirilməsinə dair iddialara baxır. Yəni inzibati məhkəmələr. Onsuz da inzibati məhkəmələr var idi və gömrük, vergi məsələlərinə yenə də inzibati məhkəmələr baxacaq və elə onsuz əvvəl də bu baxırdı. Bunlara bu yeni yaradılmış məhkəmələr baxmır ki. Burada Əli müəllim qeyd etdi, Mülki Prosesual Məcəlləsinə, 26.1, 26.2-ci maddələrə eyni vaxtda dəyişiklik edirik. Tutaq ki, yeni yaradılacaq bu Kommersiya Məhkəməsi həm də məcəllənin 40-2-ci fəslinə görə ölkədən çıxışla bağlı müvafiq dövlət orqanının qəbul etdiyi məhdudlaşdırıcı qərarlara baxır. Yəni o da hansı isə bir orqanın inzibati aktıdır. Əgər hansı isə dövlət orqanının inzibati aktından verilmiş şikayətə Kommersiya Məhkəməsi baxa bilərsə, onda elə Prezidentin Fərmanına da biz əməl edək. Elə vergi, gömrük, məcburi dövlət sığortası ilə bağlı mübahisələrə də həmin o kommersiya məhkəmələri baxsın.

Bundan başqa, indi biz “Məhkəmələr və hakimlər haqqında” Qanunun 46-1-ci maddəsinə dəyişiklik edirik və burada qeyd olunur ki, Kommersiya Məhkəməsi birinci instansiya məhkəməsi kimi qanunla səlahiyyətlərinə aid

edilmiş kommersiya mübahisələrinə dair işlərə baxır. Amma bu kommersiya mübahisələrinin dairəsi müəyyənəlməmişdir. Biz bunu müəyyənləşdirməliyik ki, kommersiya mübahisələri deyəndə nəyi nəzərdə tuturuq. Amma qanunda, demək, Mülki Prosessual Məcəllədə baxın, yəni bu tautologiyadır, sözlərin dəyişdirilməsidir. Yazılır ki, sahibkarlıq fəaliyyətinin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar olan mübahisələrə, mütərizədə yazılır, kommersiya mübahisələrinə dair işlərə baxır. Yenə də başa düşülmür ki, sahibkarlıq fəaliyyəti nədir, kommersiya mübahisələri nədir, hansı mübahisələrdən söhbət gedir? Yaxud burada yenə həmin 46-1-ci maddənin ikinci hissəsində qeyd olunur ki, kommersiya məhkəmələri məhkəmə statistikasını təhlil edir, məhkəmə fəaliyyətinin təşkili vəziyyətini, məhkəmə təcrübəsini öyrənir və ümumiləşdirir. Bilirsiniz, həm cənab Prezidentin Fərmanında nəzərdə tutulub ki, bu, birbaşa Ali Məhkəmənin səlahiyyətinə aid olan məsələdir, həm də Konstitusiyada yazılıb, məhkəmə təcrübəsini Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsi ümumiləşdirir. Yəni bu konstitusion müddəadır. Bu baxımdan da bu cür məhkəmə təcrübəsinin öyrənilib ümumiləşdirilməsinin kommersiya məhkəmələrinin səlahiyyətinə aid edilməsi, hesab edirəm ki, ümumiyyətlə, yolverilməzdir.

Düşünürəm ki, məndən öncə burada Tahir müəllim də qeyd etdi, birbaşa cənab Prezidentin Fərmanında qarşıya qoyulan vəzifələri yerinə yetirmək üçün onun 3.1-ci maddəsində qeyd olunduğu kimi, yeni yaradılacaq kommersiya məhkəmələri sahibkarlıq fəaliyyəti ilə bağlı bütün mübahisələrə baxmalıdır. Burada həm də müraciətin asanlaşdırılması qeyd olunur. Müraciətin asanlaşdırılması o deməkdir ki, yəni sahibkar bir ünvan tanınmalıdır. Amma indi nə baş verdi? Sahibkarlar əvvəllər ümumi məhkə-

mələrə, bəzi mübahisələr üzrə inzibati-iqtisadi məhkəmələrə müraciət edirdilər. İndi bu məhkəmələrin sayı artıq oldu üç. Demək, sahibkarlar həm ümumi məhkəmələrə, həm inzibati məhkəmələrə, həm də kommertiya məhkəmələrinə müraciət edəcəklər. Daha burada asanlaşdırmadan söhbət getmədi ki, biz, əslində, sahibkarların üz tutacağı ünvanların sayını ikidən üçə qaldırdıq. Ona görə də mən düşünürəm ki, sahibkarlıq fəaliyyəti ilə bağlı bütün mübahisələrə yeni yaradılan kommertiya məhkəmələrində baxılmalıdır. Burada Tahir müəllim qeyd etdi, onun adı əvvəlki kimi iqtisad məhkəmələri də qala bilər. Amma indi dəyişiriksə ki, yeni ad ilə yeni məhkəmə yaradırıq, olsun kommertiya məhkəməsi. Yəni ad o qədər də çox məsələni həll etmir. Amma bir daha vurğulamaq istəyirəm ki, yeni Prezidentin birbaşa göstərişi olduğu halda, yeni yaradılan məhkəmələrə gömrük, vergi və məcburi dövlət sosial sığorta ilə bağlı mübahisələrin həlli səlahiyyətinin verilməməsini mən doğru hesab etmirəm. Ona görə də xahiş edirəm ki, ikinci oxunuşa qədər bu məsələlər nəzərə alınsın. Diqqətinizə görə çox sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun. Rəşad Mahmudov.

R.Mahmudov. Hörmətli cənab Sədr, dəyərli millət vəkilləri. Mən də bu hər üç qanun layihəsinin ölkəmizdə son illərdə baş tutan dərin islahatların vacib bir parçası olduğuna inanır və buna səs verəcəyimi bildirmək istəyirəm. Amma düşünürəm ki, indiki bildirəcəyim fikirlərin bəlkə də bilavasitə Cinayət-Prosessual Məcəlləsi ilə əlaqəsi ola bilər deyə, səhiyyə işçiləri adından bu məsələni dilə gətirməyi özümə borc bilirəm.

Cənab Sədr, yaxın keçmişdə, yəqin ki, hamı, bu zalda oturan hər kəs xatırlayır ki, rayonlarımızın birində, səhv etmirəmsə, Bərdədə iş başında ikən təcili yardım işçilərinə

olan zorakılıq hadisəsi, onlara münasibət, təcili yardım maşınına qarşı cinayət əməli, əminliklə deyə bilərəm, səhiyyə işçilərinə də çox ciddi şəkildə mənfi psixoloji təsir bağışlayıb. Hamıya məlumdur, Musa müəllim tərəfindən də bu, dəfələrlə dilə gətirilmişdi ki, bütün həkimlərə deyil, xüsusən təcili yardımda fəaliyyət göstərən tibbi heyətə qarşı iş başında ola biləcək zorakılığın polisə, dövlət məmuruna qarşı olanla eyni qiymətləndirilməsi, onu törədənlərin də cinayət məsuliyyətinə cəlb olunması ilə əlaqədar bir qanunun qəbulunu, yaxud uyğun qanuna maddə kimi əlavə olunmasının vacibliyini bir daha dilə gətirmək istəyirəm.

Cənab Prezidentin 2020-ci ildən etibarən bütün ölkə üzrə icbari tibbi sığortanın həyata keçirilməsi ilə əlaqədar ortaya qoyduğu proqramdan hamının çox böyük bir gözləntisi var. Amma unutmamaq lazımdır ki, bu gözləntini həyata keçirəcək əsas subyektlər təcili yardım işçiləri və digər tibb heyətləridir. Biz əgər tibbi heyətin hüquqlarını, haqlarını, sadəcə, demirəm, onlara qarşı hansısa fərqli güzəştlər göstərisin, qorumaq istəyiriksə, təcili tibbi idarələrdə işləyən, iş başında olan insanlarla əlaqədar qonşu, inkişaf etmiş ölkələrdə olan nümunələrə baxmalıyıq. Mən Əhliman müəllim başda olmaqla, bütün səhiyyə işçiləri adından eləcə də Əli müəllimlə bu məsələ ilə əlaqədar bir daha geniş müzakirələrin aparılmasının və bu hadisə ilə bağlı qısa müddətdə həll yolunun tapılmasının labüdlüyünü diqqətinizə çatdırmaq istəyirəm.

Təkidlə bir düşüncəni ortaya qoymaq istəyirəm ki, onlara qarşı olan bu zorakılıq, sadəcə, bir cinayət hadisəsi deyil. Düşünün, o psixoloji sarsıntı keçirmiş bir insanın hadisədən 10 dəqiqə sonra həmin təcili yardım maşınına gələcək yeni bir siqnal nəticəsində başqa bir insanın

həyatı ilə əlaqədar bir anda düşə biləcəyi vəziyyət. Əslində, bunun həkimlərin qorunması deyil, Azərbaycan səhiyyəsinə hər bir Azərbaycan vətəndaşının sağlamlığının qorunması üçün atılacaq bir addım olacağını düşünürəm. Bir daha diqqətinizə görə hər birinizə təşəkkürümü bildirirəm. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun. Rəşad müəllim, Siz dediyiniz məsələ bugünkü qanunların predmeti deyil, amma bu məsələ üzərində işləmək olar. Xahiş edirəm, bundan sonra çıxışlarda gündəlikdəki məsələyə fikir verək. Əli Hüseynli buyursun.

Ə.Hüseynli. Çox sağ olun, cənab Sədr. Mən həmkarlarımızın vaxtından sui-istifadə etməyəcəyəm. Çünki bu polemika sırf “yox” məsələsidir və bizim imkanımız var ki, komitədə ikinci oxunuş zamanı məsələləri daha geniş müzakirə edək. Yeganə bir məsələni daha çox ictimaiyyət üçün çatdırmaq istəyirəm, belə təəssürat yaranmamalıdır ki, islahat nəticəsində vaxtilə yaratdığımız inzibati-iqtisadi məhkəmənin, sadəcə, adı dəyişir. Əlbəttə, ixtisaslaşmış məhkəmə kimi iqtisadi məhkəmə yaradılan zaman da proqnoz vermək çətin idi ki, işlər, həm iqtisadi mübahisələr, həm də inzibati mübahisələr nə dərəcədə çox olacaq. İndi ixtisaslaşma deyəndə, biz yenidən formalaşacaq inzibati və yaradılacaq kommersiya məhkəmələrini nəzərdə tuturuq. Cənab Prezidentin Fərmanına uyğun olaraq onlar daha bilikli, daha təcrübəli, daha ixtisaslı hakimlərdən ibarət olacaq. Bir də xüsusi qeyd etmək istəyirəm, baxmayaraq ki, həqiqətən də, sahibkarlıq məsələsi, bu mübahisələr çox diqqətdədir, çünki həm milli, həm də xarici investorlar üçün ədalətli məhkəmə vacib bir elementdir, amma nə Fərmanda, nə də qanunda subyekt kimi biz sahibkarı nəzərdə tutmuruq, sahibkarlıq fəaliyyəti

yətini nəzərdə tuturuq. Ona görə də çox dəqiqdir ki, harada dövlət–sahibkar, yaxud dövlət–vətəndaş, fiziki şəxs münasibətidir inzibati məhkəmə, harada mübahisələr sahibkarlıq mənası daşıyır, – bir daha vurğulayıram, onun izahatı, anlayışı bizim qanunvericilikdə verilib, – onda kommersiya məhkəməsi işə baxacaq.

Kommersiya ifadəsinə gəldikdə isə bu artıq bizim qanunvericilikdə var və beynəlxalq təcrübədə də kommersiya ifadəsi işlənir. Mən də düşünürəm ki, prinsipdə bu ad yerindədir. Həm də gəlin nəzərə alaq ki, biz Prezident Fərmanına uyğun olaraq yeni bir məhkəmə yaradırıq. Amma cənab Sədr, ikinci oxunuşa qədər biz, təbii ki, komitədə həmkarlarla bütün bu məsələləri bir daha dərinlən müzakirə edəcəyik. Diqqətinizə görə çox sağ olun.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Əhliman müəllim, Rəşad müəllim deyən məsələ ilə bağlı danışırınsınız?

Yerdən. *(Eşidilmir.)*

Sədrlik edən. Mikrofon verin.

Ə.Əmiraslanov. Çox hörmətli Oqtay müəllim, Rəşad müəllimin dediyi məsələ ilə bağlı mən istərdim, qeyd edim ki, indi Səhiyyə komitəsində xeyli qanun layihəsi hazırlanır. Həm həkimlərin, həm də pasiyentlərin hüquqlarının qorunması haqqında qanun layihəsi bu günlərdə geniş dinlənməyə çıxarılaçaq. Orada Rəşad müəllimin dediyi məsələlərin hər biri, həm pasiyentlərin, həm də həkimlərin hüquqlarının qorunması öz əksini tapacaq. Bu məsələləri biz orada, yəqin, nəzərə alacağıq. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun. Başqa təklif yoxdursa, xahiş edirəm, səsverməyə keçək. Gündəliyin 23-cü məsələsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.46 dəq.)
Lehinə	93
Əleyhinə	1
Bitərəf	2
Səs vermədi	0
İştirak edir	96
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Gündəliyin 24-cü məsələsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.47 dəq.)
Lehinə	92
Əleyhinə	1
Bitərəf	2
Səs vermədi	0
İştirak edir	95
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Gündəliyin 25-ci məsələsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.47 dəq.)
Lehinə	92
Əleyhinə	0
Bitərəf	2
Səs vermədi	2
İştirak edir	96
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Nəhayət, bugünkü gündəliyin sonuncu məsələsi. 26-cı məsələyə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.48 dəq.)
Lehinə	96
Əleyhinə	1
Bitərəf	2
Səs vermədi	0
İştirak edir	99
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Bugünkü gündəliyimiz sona çatdı. Sabah iclasımız davam edəcək. Sağ olun.